בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37304-10-20 סגל נ' נחמני

לפני כבוד השופט אריה ביטון

התובע: **עמית סגל**
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל דבורין

נגד

הנתבע: **עומר נחמני**
ע"י ב"כ עו"ד יובל יועז ו/או עו"ד אילן יונש

פסק דין

פתח דבר

"**מוות וחיים ביד לשון, ואוהביה יאכל פריה.**" (משלי, י"ח, כ"א).

התביעה שלפני הוגשה בעילת לשון הרע בגין ששה פרסומים שונים שפרסם הנתבע אודות התובע ברשת החברתית פייסבוק.

הפרסומים בוצעו במהלך שנת 2020 בעיצומה של תקופת בחירות ארוכה בישראל והקשרם של הדברים נעוץ במחלוקת פוליטית החוצה את העם בישראל מאז ועד היום ומלבה שסעים ומתחים בין קבוצות שונות בציבור, לרבות בין עיתונאים, כדוגמת התובע, ואישי ציבור ופעילים פוליטיים למיניהם, כדוגמת הנתבע. מחלוקת זו מועצמת ומתפשטת כ'אש בשדה קוצים', וביתר שאת מאז ההתפתחות הטכנולוגית שבה כיכר העיר הוסטה לעבר הרשתות החברתיות, עד אשר, כבמקרים אחרים, מגיעה לפתחו של בית המשפט.

רקע עובדתי וטענות הצדדים

1. התובע הגיש תביעה כספית זו על סך של 400,000 ₪ כנגד הנתבע בעילת לשון הרע לפיצוי ללא הוכחת נזק בגין ששה פרסומים שונים שלטענתו הוציאו את דיבתו רעה בזדון ובכוונה לפגוע בשמו הטוב. התובע עותר לפיצוי זה גם ככל שיקבע שהפרסום לא נעשה בזדון.

2. התובע הינו עיתונאי בכיר המשמש כפרשן בחדשות ערוץ 12 ובעל טור שבועי בעיתון ידיעות אחרונות, וככזה מרבה להופיע בתקשורת כפרשן פוליטי, ועל כן הינו אישיות מוכרת.

3. הנתבע שימש במועדים הרלוונטיים לתביעה זו כדובר פוליטי ועוזר פרלמנטרי לח"כ לשעבר יאיר גולן. יחד עם זאת, רק הפרסום השישי פורסם בתקופת היותו דובר של ח"כ גולן ואילו חמשת האחרים מתייחסים לתקופה שקדמה למשרתו זו.

4. בית המשפט נדרש למחלוקת בכדי להכריע בין הצדדים הניצים, והגם שנעשו מספר ניסיונות להביא את הצדדים לכדי פשרה ולסיים את המחלוקת מחוץ לכותלי בית המשפט לא הסתייע הדבר והצדדים עמדו על מתן הכרעה - בבחינת יקוב הדין את ההר.

5. להלן יובאו ששת הפרסומים המיוחסים לנתבע, טענות הצדדים ביחס אליהם והכרעת בית המשפט בהתאם לדין.

<u>הפרסום הראשון</u>

6. ביום 5.1.2020 פרסם הנתבע פוסט ברשת הפייסבוק כדלקמן:

"עמית סגל הוא גזען שבין היתר נתפס בטעות כעיתונאי רציני.
זה מבלבל כי לפעמים הוא מתנהג כמו עיתונאי ועושה סדרה חביבה כמו ימי בנימין. כזאת שלא חידשה כלום ורק העצימה את מה שכבר כולם חשבו על ביבי. אבל הפרצוף האמיתי של סגל מתגלה לא בפרוייקטים הגדולים ומלאי הרייטיניג אלא בפוסטים, בטוויטים ובמניפולציות הקטנות שהוא עושה בסקרים.
החיסול של סולימני הוא דוגמה נהדרת. החיסול, עבור סגל, הוא לא יותר מהזדמנות פוליטית להסית נגד ערבים. מעכשיו סגל הוא כבר לא ריקלין בתחפושת אלא השתדרג לצל בתחפושת.
מה שסגל בעצם אומר הוא שהערבים נגד החיסול, כי הם בעד איראן וכי עמוק בפנים הם בוגדים.
עזבו שמדובר בחיסול שנוי במחלוקת בכל העולם *ושכל המועמדים* הדמוקרטים לנשיאות התנגדו לו. עזבו שטראמפ לא הציג אף תכנית רצינית להמשך המהלך מול איראן ועזבו שתומא סולימאן הציגה נימוקים משכנעים נגד מלחמה.
עבור סגל מדובר בבוגדת, לא בגלל העמדות שאליהן הוא כלל לא התייחס, שלה אלא בגלל הגזע שלה.
ובגלל הגזע שלה היא לא ראויה להיות בכנסת.
עאלק "עיתונאי"."

7. לטענת התובע, הפוסט הנ"ל הינו משמיץ וכל תכליתו ניסיון לפגוע בשמו הטוב של התובע עליו הוא עומל מזה שנים ארוכות, וכי פוסט זה זכה לחשיפה רבה בקרב חבריו של הנתבע, אלפי שיתופים, לייקים ותגובות. התובע טוען כי בפוסט זה מכונה הוא **גזען** שמטרתו ל**הסית נגד ערבים**, והיותו **מניפולטור בסקרים** בעוד שעל נתוניהם אין לו שליטה.

8. הנתבע אינו מכחיש את פרסום הפוסט ואת תוכנו. אך בהחלט מכחיש את פרשנותו הסלקטיבית של התובע לפוסט זה המהווה לשיטתו הבעת דעה באופן ברור. הנתבע הבהיר את הקשר הדברים שלפיו פרסם את הפוסט, וטען, כי ביום 3.1.2020 התרחש חיסול קאסם סולימני ובעקבות החיסול פרסמה חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן ממפלגת חד"ש בחשבון הטוויטר שלה כי: "**ממשל טראמפ מסכן את חיי כל תושבי המזרח התיכון – איראנים, ישראל וכל מי שנמצא ביניהם. לא למלחמה!**". באותו היום צייץ התובע גם הוא בחשבון הטוויטר שלו כי: "**אבל אותם בית המשפט העליון לא יפסול**" בשיתוף דבריה של ח"כ סלימאן, ולשיטתו של הנתבע, התובע ראה בכך הזדמנות לקרוא ולפסול את חה"כ מהכנסת בגין תמיכה בטרור. בעקבות זאת, הביע הנתבע את דעתו וטען לרצון התובע לפסול את ח"כ סלימאן מהכנסת מתוך גזענות, דעה שהינה לגיטימית לשיטתו, שכן לדידו של התובע די בעובדה שח"כ סלימאן היא ערביה כהוכחה לכך שהיא תומכת טרור. עוד ציין כי יחסו של התובע לערבים והרקע בו גדל מעלה לא אחת חשד לתפיסת עולם גזענית מעין זו.

9. כן מוסיף הנתבע וטוען, כי לתובע אין שם טוב במובנו הרגיל שכן הוא דמות פוליטית מזוהה שהתובע מבליט אותו ועושה בו שימוש לצורך קידומו האישי. התובע זוכה יום יום לביקורת חריפה ולטענות קשות הרבה יותר מהפרסומים נשוא תביעה זו. עוד הוטעם, כי שמו של התובע הוא שם טוב בציבורים מסוימים ושם לא טוב בציבורים אחרים.

10. כמו כן, טוען הנתבע כי הוא דובר אמת ופעל בתום לב כשהביע את דעתו אודות התובע, שהינו דמות ציבורית ובעניין ציבורי ופומבי מובהק ולכן חלות ההגנות הקבועות בסעיפים 14, 15(4) ו- 15(6) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "**החוק**" או "**חוק איסור לשון הרע**").

<u>הפרסום השני</u>

11. ביום 1.3.2020 פרסם הנתבע פוסט נוסף ברשת הפייסבוק לאחר שהתובע חשף במהדורה המרכזית של חדשות 12 דברים שאמר יועצו הבכיר של ח"כ בני גנץ, מר ישראל בכר. וכך פרסם הנתבע:

"...עולה השאלה האם סגל הוא בכלל עיתונאי או קמפיינר של נתניהו בתחפושת. הוא הרי ידע שההקלטה של המפלילה ישראל בכר, הקמפיינר של כחול לבן, בושלה על ידי רב מושחת ובניגוד לחוק. הוא ידע שנתניהו היה מעורב במעשה הנבלה הזה, כי את ההקלטה של ישראל בכר הוא קיבל מקמפיין הליכוד. לכו תדעו על איזה עוד מעשים של נתניהו עמית סגל יודע ולא מדווח.

אחרי גילוי כזה סגל צריך להיות מושעה מערוץ 2 עד לבירור כל העבודות. ואם זה נכון – אסור לתת לו לשדר עוד יום אחד בטלויזיה."

12. לטענת התובע, בפרסום זה מאשים הנתבע את התובע כי הוא **ידע** שההקלטה המפלילה בושלה על ידי רב מושחת **בניגוד לחוק**, וכי הוא אולי **יודע על מעשים פליליים** נוספים של נתניהו אבל לא מדווח עליהם.

13. הנתבע מכחיש את הפרשנות הסלקטיבית של פרסום זה. הנתבע האמין ועודנו מאמין שיש אמת בפרסומו ובוודאי שהיה לו יסוד סביר להניח שפרסומו הוא נכון. ביום 27.2.2020, ארבעה ימים לפני הבחירות לכנסת ה-23, חשף התובע הקלטה שבה יועצו הבכיר של יו"ר כחול לבן אומר כי בני גנץ הוא "סכנה לישראל". שלושה ימים לאחר חשיפה זו , העיתונאית אילנה דיין חשפה בשידור שההקלטה בושלה בהתערבות ישירה של רוה"מ, שנהנה מכך שהתובע חשף את הקלטת. לטענת הנתבע, דיבר הוא אמת והביע את דעתו הכנה ובתום לב בעניין ציבורי ופומבי מובהק, אשר גם עליו חלות ההגנות הקבועות בסעיפים 14, 15(4) ו-15(6) לחוק, ואין בפרסום זה משום לשון הרע.

<u>הפרסום השלישי</u>

14. לטענת התובע ביום 20.6.2020 המשיך הנתבע במסע ההשתלחות האישי והלא ענייני בתובע על לא עוול בכפו, והפעם כתב בין היתר כך:

"זה הרי הזוי לחלוטין שאדם שכל המקצוע שלו זה חשיפת האמת מנסה לסתום לכל מי שלא חושב כמוהו את הפה.

אבל אז אני נזכר איך אילנה דיין חשפה את השקרים של סגל באולפן החדשות ואני נזכר איך הוא (לכאורה) היטה את השיח הציבורי בבחירות כדי שיתאים לקמפיין נתניהו.

צריך לשאול שוב אם עמית סגל הוא בכלל עיתונאי, או פשוט קמפיינר של ביבי?"

15. בפרסום זה טוען התובע כי הנתבע מאשים את התובע בכך שהוא מנסה **לסתום לכל מי שלא חושב כמוהו את הפה**, וכי נחשף **בשקריו** בידי אילנה דיין.

16. גם כאן מכחיש הנתבע את הפרשנות הסלקטיבית של התובע. כן מבהיר הוא כי כתב את הפוסט בהתייחס לטור שכתב התובע במוסף לשבת של ידיעות אחרונות ביום 18.6.2020, שבמסגרתו מגנה התובע את פסיקותיו של כב' השופט עוזי פוגלמן בנוגע לחופש הביטוי. לשיטתו, התובע מרשה לעצמו לגנות ולבקר כל דעה של מי שעומד בדרכו או סותר את דעותיו שלו, כולל פסיקתו של בית המשפט העליון, אך בה בעת הוא קורא לצמצום גבולות חופש הביטוי שיתאימו לצרכיו האישיים. התובע מגיש שלל תביעות וכולן כנגד בני פלוגתא בשיח הפוליטי וכולן נועדו להשתיק ביקורת כנגדו. כמו כן, התובע התראיין אצל אילנה דיין והוא מדבר בעד עצמו. אין לקבל מצב שבו יהיה מותר להאזין לראיונות של התובע רק אם יוסקו מהם המסקנות המקובלים על התובע. גם כאן טוען הנתבע כי חלות ההגנות בחוק שצוינו לעיל.

<u>הפרסום הרביעי</u>

17. ביום 8.8.2020 פרסם הנתבע פוסט נוסף ברשת הפייסבוק.

> **"יושב אתמול עמית סגל באולפן חדשות 12, מיד לאחר שהרוצח יונה אברושמי קורא לרצוח מפגינים בבלפור, ואשכרה מנסה להסיט את הדיון למישהו בשם "אודי אדיב". איש שמאל קומוניסט שנכנס לכלא בשנת 1973 באשמת ריגול.**
> **לפי סימטריית "הקיצונים בשני הצדדים" של סגל, מימין יש שורה ארוכה של מחבלים שחלקם גם שורפי ילדים ורוצחי מפגינים, שאחד מהם קרא (שוב) לרצוח מפגינים בשיא הפריים טיים. ומשמאל, יש את אודי אדיב שישב בכלא על ריגול בשנת 1973 מטעם מפלגה קומוניסטית שנעלמה מהעולם. כולם אותו דבר.**
> **המטרה של הסימטריה השקרית הזו היא אחת, להלבין ולהכשיר את מעשי האלימות של מחבלים ימנים.**
> **ככה, כשמחבל כמו יונה אברושמי קורא לרצוח מפגינים, אפשר לוותר לו. בעולם השקרי שסגל מצייר כולם מחבלים רצחנים, גם מימין וגם משמאל, ולכן הימין שממנו סגל מגיע לא צריך לעשות שום חשבון נפש ויכול להמשיך במעשיו בלי מפריע.**
> **ואי אפשר להתעלם מהקשר האישי, אבא של עמית סגל הוא מחבל שניסה לרצוח ערבים. ועמית סגל פועל כמו תועמלן של המחתרת היהודית, שמנסה לנרמל את האלימות של אנשים כמו אבא שלו. אכן לא יפה לומר**

> **למישהו "יא בן של מחבל" אבל כשהבן מצדיק ומלבין את מעשיו של אבא שלו, חייבים להזכיר שוב ושוב שהמניע שלו הוא לגמרי אישי. בכסות של פרשנות פוליטית, אנחנו רואים תהליך של הצדקה שסופה בכך שירצחו אנשים חפים מפשע. בדיוק כמו האלה שאבא של עמית ניסה לרצות".**

18. לטענת התובע, מהפרסום עולה כי הנתבע מאשים את התובע בכך שמטרתו **להלבין ולהכשיר את מעשי האלימות של מחבלים ימנים**.

19. לטענת הנתבע, הכתבה שערך יגאל מוסקו עם יונה אברושמי עוררה סערה רבה ושבעקבותיה זומן אברושמי לחקירה במשטרה. התובע העדיף מצידו להתעלם מדברי אברושמי וניצל את הבמה להתקרבנות מוזרה ומקוממת באומרו כי "**יונה אברושמי הוא איש מתועב אבל הלוואי שעל כל עשר כתבות על יונה אברושמי היתה כתבה אחת על אודי אדיב. אני חושב שאנחנו בזיכרון שלנו, בזיכרון סלקטיבי**". לטענתו, תגובת התובע עוררה סערה רבה ואיתה גל תגובות על רקע המסקנה כי הוא אינו רואה את קריאתו המסיתה של אברושמי כאמירה שיש לגנותה. נראה כי לתובע רגישות בנושא בעקבות אביו ובכל פעם שמבקרים אותו בעניינים דומים עולה הטענה כי המדובר בהוצאת דיבה, בעוד שאלו נושאים ציבוריים. התובע מטיל מורא על מבקריו באמצעות הגשת תביעות דיבה כדרך פעולה שיטתית והוא מגיש אותן כדבר שבשגרה. גם במקרה זה סבור הנתבע כי אמר אמת והביע את דעתו הכנה עליה חלים ההגנות שבחוק.

<u>הפרסום החמישי</u>

20. ביום 4.9.2020 פרסם הנתבע פרסום נוסף.

> **"לאור הכתבה הערב על ישראל בכר, חשוב להזכיר.**
> **ערב בחירות סבב ג' עמית סגל פרסם את ההקלטות של ישראל בכר בהן בכר נשמע אומר "בני גנץ לא יתקוף באיראן".**
> **כשהוא פרסם את ההקלטות הוא לא סיפר שמדובר בהקלטות נגד החוק שבוצעו על ידי הרב העבריין גיא חבורה. יומיים אחרי זה, אילנה דיין השפילה את עמית סגל מול כל המדינה וחשפה שביבי נפגש עם הרב העבריין שהקליט את בכר וחשפה את המקור האמיתי של סגל (לכאורה), ביבי נתניהו.**
> **אם רציתם הוכחה שעמית סגל הוא שופר על מלא, משת"פ של נאשם בפלילים וספק קמפיינר של הליכוד, קיבלתם אותה שוב הערב".**

21. לטענת התובע, בפרסום מאשים הנתבע את התובע בכך **שידע על ביצוע עבירות פליליות חמורות** והסתיר זאת מהציבור.

22. הנתבע חוזר ומכחיש את פרשנותו הסלקטיבית של התובע לפוסט זה. הנתבע מאשר כי התובע לא פרסם כי מדובר בהקלטות נגד החוק שבוצעו על ידי העבריין גיא חבורה. ודי בכך כדי לדחות ראש נזק זה. מתשובתו לריאיון עם אילנה דיין ניתן להבין או לכל הפחות לחשוד כי אכן ידע מה היו מקורות ההקלטה. הנתבע טוען שוב כי המדובר בדעה על עניין ציבורי ופומבי מובהק שחלות עליו ההגנות שבחוק.

<u>הפרסום השישי</u>

23. ביום 15.10.2020 שיתף הנתבע פרסום משמיץ של ח"כ יאיר גולן על התובע, הוסיף לו את תמונתו של התובע וכתב:

"הדרך היחידה לפרק ארגון פשע היא קודם כל לא לפחד ממנו".

בפרסום של ח"כ יאיר גולן נכתב:

"אז עמית סגל עלה להתקפה, והגיש נגדי תביעת דיבה.
עיתונאי החצר של בלפור, האיש הממונה על הספינים התקשורתיים עבור נתניהו, סבור שאין זה ראוי שאפילו ארמוז על שותפותו בארגון העבריינים שמקיף את ראש הממשלה, לדעתי כמובן. אז מר סגל הצעיר, אומר הבוקר ובמיוחד עבורך את הדברים הבאים: אתה שותף לעבריין לכאורה, אתה מנסה לייצר עבורו סדר יום ציבורי שקרי ובלתי חשוב כדי להסיט ממנו את הביקורת על כישלונותיו המתמשכים.

כן, אני חושד בך בתיאום מלא עם האבא או בנו או שניהם, וכן אני ממש משוכנע שמזמן זנחת נורמות עיתונאיות ראויות. אתה מייצג בדיוק את מה שאני נלחם כנגדו – השחתת המרחב הציבורי, וזריעת כאוס במערכות השלטוניות בישראל. אה, כמעט שכחתי, בהצלחה עם תביעת הדיבה. אני ממש אוהב שמתקיפים אותי זה מעיר בי את נפש הלוחם."

24. לטענת התובע, פרסום זה הוא למעשה דבר דיבה כפול, ראשית בכך שהנתבע **שיתף** את דברי הבלע של ח"כ יאיר גולן, ושנית, בכך שהוא הוסיף את הכינוי **ארגון פשע** כשברור שכוונתו היא להאשים את התובע כחבר בארגון פשע שכזה.

25. לטענת הנתבע המשפט שכתב הנתבע אינו אלא כותרת לתוכנו של הפוסט ששותף ואינו עומד בפני עצמו. הנתבע אינו רואה צורך להצטדק על הדברים, אולם מציין כי הביטוי ארגון פשע נכתב ביחס לראש הממשלה הנאשם בפלילים ולאופן התנהגותו ומהווה ביקורת לגיטימית לחלוטין. ההאשמה כנגד התובע היא כי הוא משתף פעולה עם הארגון הנ"ל והנתבע קורא שלא לפחד מראש הממשלה ומקורביו וקריאה זו אינה חורגת מגבולות חופש הביטוי. התובע תובע את עלבונו של ראש הממשלה ולא את עלבונו שלו. יתר על כן, שיתוף פוסט של ח"כ על ידי הדובר שלו אינו יכול להיחשב לדעה עצמאית ובוודאי לא יכול לשמש מכשיר לעקיפת החסינות שנועדה להעניק לחברי הכנסת חופש ביטוי מלא, ושעבודת הנתבע היא בהפצת דבריו כדוברו.

26. עד כאן הפרסומים המיוחסים לנתבע שפרסומם אינו מוכחש, וטענות הצדדים ביחס אליהם. להלן נבחן את עמידתם של פרסומים אלו בהוראות החוק.

<u>דיון והכרעה</u>

27. כאמור לעיל, עניינה של תביעה זו בששה פרסומים שונים שפרסם הנתבע בעמוד הפייסבוק שלו, ושלטענת התובע מהווים לשון הרע כנגדו ומזכים אותו בסעד ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור לשון הרע.

28. שני ערכים עומדים בבסיסו של חוק איסור לשון הרע: חופש הביטוי והזכות לשם טוב. חוק איסור לשון הרע הינו חוק ספציפי אשר מאפשר בתנאים הקבועים בו את צמצומה של הזכות החוקתית לחופש הביטוי, אשר הינה חלק ממארג הזכויות החוקתיות הנהוגות במשפטנו ונגזרת מחוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**. יתר על כן, גם הזכות לשם טוב המעוגנת בחוק איסור לשון הרע נובעת מן ההגנה על כבוד האדם וחירותו על פי חוק היסוד (ראו: אהרון ברק, **כבוד האדם - הזכות החוקתית ובנותיה**, 616 – 621, (2014). בשל המשקל הרב של הזכויות החוקתיות הללו, נדרש בית המשפט לבצע איזון בין הזכויות המתנגשות, במיוחד כאשר מדובר בעניינים הנוגעים לאנשי ציבור ושיש בהם עניין לציבור. איזון זה משפיע על פרשנות הוראות החוק ודרך יישומו הן בשאלת האחריות לפרסום לשון הרע והן בשאלת אומדן הנזק (ראו: ע"א 751/10 **פלוני נ' ד"ר אילנה דיין-אורבך**, (פורסם בנבו 8.2.2012); דנ"א 2121/12 **פלוני נ' דיין אורבך**, פ"ד סז(1) 667).

29. במה דברים אמורים? מעמדם של אנשי ציבור בדיני לשון הרע מקבל ביטוי שונה מכפי שהוא ניתן לכל אדם אחר, וקיימים שיקולים כבדי משקל המצדיקים את צמצומם של איסורי לשון הרע בכל הנוגע לפרסומים העוסקים באנשי ציבור. שיקול אחד הוא באשר לחשיבותה החברתית של הביקורת על אנשי ציבור הכרוכה לעיתים בפרסום לשון הרע.

שיקול נוסף נוגע ליכולתו של איש הציבור, בשונה מכל אדם פרטי, בכלים, בידע ובנגישות לאמצעי התקשורת הנתונים לאיש הציבור, בכדי להתגונן מפני התקפה עליו ולהגן על שמו הטוב ותרופתו יכולה להיות בפרסום נגדי, ועל כן הסעד המשפטי צריך להיות במידה פחותה מכפי שיינתן לאדם פרטי ששמו הטוב נפגע. הצדקה נוספת לצמצום ההגנה על שמם הטוב של אנשי ציבור נעוצה בנכונותם, המפורשת והמשתמעת, לחשוף את עצמם לביקורתו של הציבור, לרבות חשיפת ענייניהם הפרטיים. לצד אלו קיימים גם שיקולים המצדיקים מתן הגנה אף מוגברת לאנשי ציבור, במיוחד לנוכח מידת הנזק הנגרמת לאיש הציבור כתוצאה מפרסום לשון הרע אודותיו בשל היותו מוכר ליותר אנשים, וכן לנוכח האפשרות להרחקת אנשים רבים וטובים שלא ליטול על עצמם משרות ותפקידים ציבוריים ובכך להביא לפגיעה באיכותם של מנהיגי הציבור ואף באינטרס הציבורי הכללי (ראו לעניין זה: אורי שנער, **דיני לשון הרע**, (1997), עמ' 70 – 75).

30. ההלכה הפסוקה הגדירה את ארבעת השלבים לבחינת תביעות לשון הרע: בשלב הראשון, יש ליתן לביטוי שנטען כי הוא מהווה לשון הרע את המשמעות העולה ממנו לפי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר. פירוש הביטוי יעשה בהקשר האובייקטיבי תוך שאיבת המשמעות העולה ממנו ובחינת מכלול הנסיבות וההקשר הכולל במסגרתו נאמרו הדברים (ראו: ע"א 89/04 **ד"ר יולי נודלמן נ' נתן שרנסקי ואח'**, (פורסם בנבו ביום 4.8.2008)). בשלב השני, יש לבחון האם על פי משמעות הביטויים עולים הדברים כדי "לשון הרע" בהתאם להגדרתו בסעיף 1 לחוק, והאם פורסמו הם כהגדרת המונח "פרסום" בסעיף 2 לחוק. בשלב השלישי, בהנחה שהמדובר בלשון הרע שפורסם כנדרש בחוק, יבחן בית המשפט את תחולתן של ההגנות השונות הקבועות בחוק, אשר עשויות לשלול את אחריותו של המפרסם את לשון הרע. בשלב הרביעי, נבחנת שאלת הסעד שיש ליתן לתובע, ככל שצלח את המבחנים הקודמים, ואת שאלת גובה הפיצוי הראוי לו בנסיבות הענין.

בחינת הפרסומים – האם מהווים לשון הרע? והאם חוסים תחת ההגנות שבחוק?

31. במקרה שלפנינו, אין הנתבע חולק על היותם של הפרסומים שפורסמו על ידו בפייסבוק כעונים להגדרת המונח "פרסום" כהגדרתו בסעיף 2 לחוק. כידוע, הפרסום בדף הפייסבוק נחשב לפרסום המיועד לאדם אחר זולת הנפגע ובכוחו להגיע, והוא אכן מגיע, לאנשים רבים המופיעים כחברי המפרסם ברשת חברתית זו (ראו לעניין זה: רע"א 1688/18 **יגאל סרנה נ' בנימין נתניהו ואח'**, (פורסם בנבו 15.4.2018)). לפיכך, בשלב ראשון נותר לפרש את הביטויים בכל אחד משש הפרסומים ולקבוע האם הם מהווים לשון הרע כלפי התובע. בשלב השני, יש לבחון את תחולת ההגנות שבחוק על הפרסום הספציפי שעליהם טוען ומסתמך הנתבע. בשלב השלישי, תבחן שאלת הסעד שלו זכאי התובע בגין כל פרסום ופרסום, אם בכלל.

32. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע קובע כדלקמן:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו".

33. בהתאם להוראת סעיף 1 לחוק עולה כי הגדרת המונח לשון הרע הינה הגדרה רחבה, בהתאם לכל אחת מארבע החלופות הנמנות על הסעיף, ועל בית המשפט לקבוע את המשמעות שהאדם הסביר היה מייחס למילים שנאמרו, גם אם משמעות זו נרמזת או משתמעת מבין השורות של הפרסום לפי הבנת האדם הסביר, כעולה אף מהוראת סעיף 3 לחוק (ראו גם: ע"א 1104/00 **דוד אפל נ' איילה חסון ואח'**, פ"ד נו(2), 607).

ניתוח הפרסום הראשון

34. במסגרת הפרסום הראשון מיום 5.1.2020, טוען הנתבע כי התובע הינו "**גזען שבטעות נתפס כעיתונאי רציני**", כי עבורו החיסול של סולימני "**הוא לא יותר מהזדמנות פוליטית להסית נגד ערבים**", ושפרצופו האמיתי מתגלה "**במניפולציות הקטנות שהוא עושה בסקרים**".

35. כינויים אלו את התובע בטענה להיותו **גזען**, **מסית לגזענות** נגד ערבים ו**כמניפולטור בסקרים**, הינם כינויים מעליבים ומשפילים על פי אמות המידה של האדם הסביר שעלולים לבזותו בפי כל ואף לפגוע במשרתו ובמעמדו הציבורי, במיוחד כשזה הינו עיתונאי מוכר וידוע. יתר על כן, מביטויים אלו עולה טענה לביצוע עבירות פליליות של גזענות והסתה לגזענות כנגד ערבים, וכן להטיית סקרים ו/או למצגי שווא ומרמה בסקרים.

36. על חומרת הדברים מעידים סעיפי ההגדרה בחוק העונשין. גזענות מוגדרת בסעיף 144א. לחוק העונשין כדלקמן:

"גזענות" - רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות או אלימות, או גרימת מדנים כלפי ציבור או חלקים של האוכלוסיה, והכל בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני;

כמו כן, בהמשך הסעיף מוגדר האיסור על הסתה לגזענות והעונש בגינו כדלקמן:

> **144ב. (א) המפרסם דבר מתוך מטרה להסית לגזענות, דינו - מאסר חמש שנים.**
>
> **(ב) לענין סעיף זה, אין נפקא מינה אם הפרסום הביא לגזענות או לא ואם היה בו אמת או לא.**

37. בעניין זה צריך להזכיר, כי ההלכה הפסוקה קבעה כי כאשר מיוחסים לנפגע מעשים ופעולות העולים כדי עבירה פלילית, נושא המפרסם בנטל מוגבר להוכיח את אמיתות הפרסום ביחס לנטל הרובץ עליו בהליכים אזרחיים רגילים לצורכי הוכחת טענות הגנתו (ע"א 670/79 **מזרחי נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ**, פ"ד מא(2), 169). מצב דברים זה מחזק את העמדה לפיה שימוש בטענות שכאלה הינו חמור כשלעצמו ולא בכדי מוגבר נטל ההוכחה הרובץ על הנתבע.

38. אין ספק כי הטלת סטיגמה של ביצוע עבירות פליליות כדוגמת אלו שיוחסו לתובע על ידי הנתבע אינן דבר של מה בכך, והגם שנדמה כי בהלך הרוח הציבורי כיום ובכל המתחולל במרשתת ובציבוריות הישראלית הפך השימוש בכינויים מעין אלו, ובמיוחד במילים "**גזען**" ו"**מסית**", לשגורים כמעט בפי כל ובהקשרים רבים ושונים על רקע מחלוקות פוליטיות ושסעים חברתיים ותרבותיים, אין בידי בית המשפט להכשירם ולאפשר את השימוש בהם כלאחר יד ובכל מצב, אלא בכפוף להגנות הקבועות בחוק ולדין.

39. **פשוטם של דברים, וזו אף המדיניות המשפטית הראויה, כי פרסום על אדם כי הינו "גזען" ו/או "מסית נגד ערבים" ו/או שפרצופו האמיתי מתגלה "במניפולציות קטנות שהוא עושה בסקרים" הינה בבחינת הוצאת דיבתו ופרסום לשון הרע כנגדו.**

40. אך האם חלות על אמירות אלו ההגנות הקבועות בחוק? לטענת הנתבע במסגרת סיכומיו, האדם הסביר יסיק כי אין מדובר בלשון הרע אלא בהבעת דעה ביקורתית ולגיטימית על אומד דעתו של התובע, וכי על דעה ביקורתית לגיטימית זו חלה הגנת הבעת דעה בתום לב לפי סעיף 15(4) לחוק והגנת ביקורת על יצירה לפי סעיף 15(6) לחוק.

41. הגנות אלו שציין הנתבע, ועליו הנטל להוכיחן, מותנות בשלושה תנאים: האחד, שהפרסום נעשה "בתום לב". השני, שהפרסום מהווה "הבעת דעה" על פי הכללים שגובשו בפסיקה. והשלישי, כי הפרסום נכנס לגדרה של אחת מהנסיבות המפורטות בסעיפים אלו.

42. תחילה נבחן את התנאי השלישי לענין תחולת הפרסום על אחת הנסיבות שבחוק. להלן יובאו ההגנות הנטענות, הקבועות בסעיף 15 לחוק:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

במסגרת הגנה זו הקבועה בסעיף 15(4) לחוק, ניתנת הגנה להבעת דעה על אנשי ציבור ובעניין ציבורי. בחלק הראשון של הסעיף נקבעה הגנה על הבעת דעה בקשר להתנהגות הנפגע במסגרת תפקידים ציבוריים או בקשר לעניין ציבורי. בחלק השני קבועה הגנה על הבעת דעה בקשר לאפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע אם אלה התגלו בהתנהגותו באותם עניינים שאליהם מתייחס החלק הראשון. אין מחלוקת כי הנפגע - הוא התובע, נחשב לצורך העניין לאיש ציבור שכן המדובר בעיתונאי בכיר, המוכר בציבור הרחב ומופיע ומפרסם דעות ופרשנויות פוליטיות לעיתים קרובות בתקשורת בנושאים חשובים ובעלי עניין ציבורי נרחב, ושיש לו השפעה ניכרת על השיח הציבורי. הפרסום של הנתבע היה ביחס לפרסום קודם של התובע על ענין ציבורי ועל דעותיו כפי שהתגלו באותו פרסום קודם של התובע. לפיכך, מתקיים התנאי השלישי להגנה, לפיו הפרסום נכנס לגדרה של אחת מהנסיבות המוגדרות בסעיף זה.

(6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת – הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה;"

במקרה דנן לא ניתן לראות בפרסום שביצע התובע בפייסבוק כיצירה ספרותית, מדעית אמנותית או אחרת, אלא שבמסגרת סעיף סל זה, קיימת הגנה גם על הבעת דעה בנוגע לפעולה שעשה הנפגע בפומבי. לכאורה, ניתן לראות בפרסום שביצע התובע בפייסבוק כ"פעולה בפומבי", אלא שבית המשפט העליון פסק כי הגנת הסעיף לא תחול על פרסומים הנוגעים לפעולות שביצעו אנשי ציבור במסגרת מילוי תפקידם, שכן אלו הוסדרו בהוראת סעיף 15(4) לחוק (ע"א 3199/93 **קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'**, פ"ד מט(2) 843, 875). אמנם, ניתן לסבור כי אין פרסומו של התובע ברשת הפייסבוק מהווה בהכרח פעולה שביצע הוא במסגרת תפקידו, שהרי היותו עיתונאי אינו מצריכו להגיב לכל דבר ועניין, ולפיכך, נדמה כי אף פרסום זה נכנס לגדרה של אחת מהנסיבות המוגדרות בסעיף זה. על כל פנים, בין אם שני סעיפי ההגנה חלים ובין אם רק אחד מהם, הרי שנדרשים אנו בכל

אחד מהמקרים לבחון את התקיימות שני התנאים הנוספים, דהיינו, האם מדובר בהבעת דעה ובפרסום בתום לב, כתנאים מצטברים לתחולת ההגנה.

43. אם כן, האם מדובר בהבעת דעה? חוק איסור לשון הרע מבחין בין פרסום של עובדות לבין פרסום של דעות. פרסום עובדה הוא פרסום האמור לשקף את המציאות האובייקטיבית. פרסום של דעה, משקף הליך מחשבתי סובייקטיבי. בהלכה הפסוקה נקבע, כי בית המשפט יקבע כי פרסום הוא בגדר הבעת דעה אם זהו מובנו הטבעי והרגיל של הפרסום כפי שאדם רגיל היה מבין אותו. הגנת הבעת הדעה מותנית בדרך כלל בכך שלצד הבעת הדעה יציין המפרסם גם את העובדות שעליהן היא מסתמכת. הפסיקה קבעה כי ההגנה תחול רק כאשר הדעה המובעת היא כזו שניתן היה להסיק אותה באופן סביר מעובדות האמת שעליה היא מסתמכת (ע"א 831/86 **מאור נ' מיכאלי ואח'**, פ"ד מד(1) 762, 774 -775). המבחן המחייב שנקבע בפסיקה לסבירות הבעת הדעה הינו זה שקבע כב' השופט לנדוי, שלפיו די בכך שאדם סביר יכול היה להסיק את המסקנה שהיתה בגדר לשון הרע מן העובדות שצוינו בפרסום (ד"נ 9/77 **חברת החשמל לישראל בע"מ ואח' נ' הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ ואח'**, פ"ד לב(3) 337, 351 – 352).

44. הנתבע הבהיר את הקשר הדברים שלפיו פרסם את הפוסט, וטען, כי ביום 3.1.2020 התרחש חיסול קאסם סולימני ובעקבות החיסול פרסמה חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן ממפלגת חד"ש בחשבון הטוויטר שלה כי: "**ממשל טראמפ מסכן את חיי כל תושבי המזרח התיכון – איראנים, ישראל וכל מי שנמצא ביניהם. לא למלחמה!**". באותו היום צייץ התובע גם הוא בחשבון הטוויטר שלו בתגובה כי: "**חברת כנסת נגד חיסול סולימני. אבל אותם בית המשפט העליון לא יפסול**" בשיתוף דבריה של ח"כ סלימאן. במסגרת סיכומיו הבהיר התובע כי הרקע לפרסום המשמיץ היה ציוץ של התובע שבו תקף את ח"כ סלימאן שגינתה את חיסולו של מפקד משמרות המהפכה האיראניים קאסם סולימני וכי הנתבע הציג תמונה חלקית ומעוותת משהסתיר את הציוץ הקודם של התובע שהוקדש למתקפה על ח"כ עופר כסיף, שהינו יהודי, בשל אותה טענה בדיוק - גינויו את ההתנקשות בסולימני.

45. כשבוחנים את הקשר הדברים הללו, עולה כי בין הצדדים מחלוקת פוליטית כשלכל אחד פרשנות וגישה שונה ביחס לחיסולו של מפקד משמרות המהפכה האיראניים סולימני, וביחס לגישת ממשלו הקודם של הנשיא טראמפ. על רקע זה בחר הנתבע לתת פרשנות להערתו של התובע בטוויטר ביחס לעמדתה של ח"כ סלימאן כלפי ממשל טראמפ וחיסול סולימני, הגם שזה האחרון לא אוזכר במפורש על ידה בציוץ. לפי פרשנותו, עמדתו של התובע לחיוב בפסילת ח"כ סלימאן מהיותה חברת כנסת על ידי בית המשפט העליון, נובעת מהיותה ערביה, דהיינו בשל גזעה, והיותה בוגדת בעצם כך שהינה מתנגדת לחיסול. אלא שטענות אלה לא עלו במסגרת ציוצו של התובע והם בגדר פרשנותו של הנתבע בלבד, כפי שעלה על ידו בהרחבה יחסית במסגרת הפרסום. במסגרת סיכומיו, מנסה הנתבע להיבנות

מדוגמאות אחרות שאינן קשורות לפרסום זה אשר לפיהן מסיק הוא כי התובע בעל עמדות בוטות וחריפות כנגד אזרחי ישראל הערבים, טענות שלא עלו במסגרת הפרסום. במסגרת חקירתו הנגדית, העיד התובע כי הינו עיתונאי בעל עמדות ימניות, אך הכחיש ודחה את הטענה כי הינו גזען המסית כנגד ערבים.

46. אם נבחן שוב את תגובת התובע לדברי ח"כ סלימאן, הרי שהתובע מלין כנגד בית המשפט העליון על שאינו פוסל "אותם". מי אלו "אותם" אנשים? ניתן להניח שכוונתו היתה לחברי כנסת כדוגמת ח"כ סלימאן שמתנגדים לחיסול סולימני. ניתן אף להניח כי הכוונה לחברי הכנסת הערבים או אף למפלגות הערביות, כפי שיש הטוענים לפסילתם נוכח עמדותיהם השונות. אך האם היתה כוונתו רק לחברי הכנסת הערבים? ואם כך הוא הדבר, האם בשל היותם ערבים בלבד? פרשנות זו של הנתבע אינה עולה מן הציוץ והיא לכאורה די לא ברורה. אלא שכפי שהראה התובע במסגרת תצהיר עדותו הראשית, בציוץ שקדם לציוץ של ח"כ הכנסת סלימאן, הוקדש הוא באותה המידה לחבר הכנסת עופר כסיף בשל אותה טענה בדיוק – גינויו את ההתנקשות בסולימני. מכאן עולה, כי לשיטתו של התובע על בית המשפט העליון לפסול מלהתמודד לכנסת את חברת הכנסת סלימאן וחברי כנסת כדומיה, לרבות ח"כ עופר כסיף, שהינו יהודי, וכל מי שהתנגד לחיסול סולימני, שהינו לשיטתו של התובע רב מחבלים, ותהא דתו של המתנגד אשר תהא. ומכאן, שאין הפסילה של ח"כ סלימאן נובעת מעצם גזעה והיותה ערביה כי אם בשל עמדתה לאי חיסולו של רב מחבלים. גם הנתבע העיד כך בחקירתו הנגדית, שם אישר כי התובע מתבטא רבות נגד חברי הכנסת הערבים ובשל היותם תומכי טרור סבור הוא כי הם לא ראויים לשרת בכנסת, ומכאן יוצא כי לא גזעם ומוצאם הערבי מוביל לשלילת התמודדותם לכנסת, כי אם היותם תומכי טרור, לשיטת התובע.

47. בפרסום מציין עוד הנתבע כי: **"מה שסגל בעצם אומר הוא שהערבים נגד החיסול, כי הם בעד איראן וכי עמוק בפנים הם בוגדים".** אלא שזו אינה עובדה כי אם פרשנותו של הנתבע שאינה עולה בהכרח מציוצו של התובע בתגובה לעמדת ח"כ סלימאן. אלו אינן עובדות של אמת שעליהן צריכה ואף חייבת להסתמך הבעת הדעה, שכן התובע לא ציין עובדות אלו בתגובתו ואף לא ניתן להסיק אותן ממנה. את ההכללה ביחס לכלל הערבים עושה דווקא הנתבע בפרשנותו במסגרת הפרסום בעוד שלא ניתן להסיק מדברי התובע כי הוא סבור שכל הערבים נגד החיסול וכי הם כולם בעד איראן או כי הם בוגדים. אין זו אלא פרשנותו של הנתבע ודעתו האישית ושאינה בגדר עובדה מוכחת. כמובן שטענה מסייעת לכך הינה ציוצו של התובע על כי ביקר באותו אופן בציוץ קודם את ח"כ הכנסת עופר כסיף שהינו יהודי החבר באותה מפלגה של ח"כ סלימאן ובגין אותה עמדה של התנגדות לחיסול סולימני, הגם שלטענת הנתבע בחקירתו הנגדית, אין ציוץ זה גורע מטיעונו – ולא היא.

48. יוצא איפוא, כי מציוצו זה של התובע ניתן היה להסיק כי התובע תומך בפסילת חברת הכנסת סלימאן וחברי כנסת אחרים מלהתמודד לכנסת בשל התנגדותם לחיסול סולימני שנתפס בעיני רבים, לרבות בעיני האמריקאים שהביאו לחיסולו, כאיש טרור. דהיינו שהביקורת על בית המשפט העליון והקריאה לפסילתה של ח"כ סלימאן, מבחינתו של התובע, נובעת בשל היחס לאישיות שחוסלה ולא למוצאה הגזעי ועדתה של חברת הכנסת שהתנגדה לחיסולו. אפשר כמובן להסכים או להתנגד לעמדה זו של התובע, והדבר נתון כמובן למחלוקת פוליטית שאין בית משפט זה כלל נדרש לה, אך למרות המחלוקת הפוליטית והפרשנות של כל אחד מהצדדים לדברים, לא היה כל בסיס עובדתי לשימוש של הנתבע בביטויים משמיצים ופוגעניים המתארים את התובע כגזען וכמסית נגד ערבים, דבר שלא נתמך בעובדות כלל.

49. המסקנה היא כי דעתו של הנתבע על התובע לא התבססה על עובדות אמת, כך שאדם סביר לא היה יכול להסיק את הבעת הדעה על התובע באשר להיותו גזען ומסית נגד ערבים מן הציוץ של התובע או מן הפרטים והנחות היסוד שהציג הנתבע במסגרת פרסומו. חוסר סבירותו של הפרסום והמסקנות העולות ממנו מעידות גם על חוסר תום לבו של הנתבע בעת ביצוע הפרסום וכי כל כוונתו היתה להשמיץ את התובע כעיתונאי, אך בשל עמדותיו השנויות במחלוקת ושלהן הוא מתנגד בכל תוקף, וזאת ללא כל בסיס עובדתי ראוי. ומכאן, שאין למסקנתו והבעת דעתו של הנתבע הגנה של הבעת דעה כעולה מהוראת סעיפים 15(4) ו/או 15(6) לחוק.

50. בפרסום זה טען עוד הנתבע, כי התובע מבצע **מניפולציות קטנות בסקרים**. לטענה משמיצה זו, שעלולה לפגוע במקצועיותו ובמשרתו של התובע, לא התלוו כל עובדות שעליהן מסתמכת הטענה המשמיצה. די בכך כדי שהגנת הבעת דעה בתום לב, הקבועה בסעיפים 15(4) ו-15(6) עליהן מסתמך הנתבע – לא תחול. שהרי, הגנה זו חלה רק כאשר הדעה המובעת היא כזו שניתן היה להסיק אותה באופן סביר מעובדות האמת שעליה היא מסתמכת, ובאין פירוט של עובדות אלו במסגרת הפרסום, אין תחולה להגנה.

51. התובע הבהיר במסגרת תצהיר עדותו הראשית כי הוא מציג את הסקרים ומנתח אותם כמיטב יכולתו ותו לא. כי אין הוא עורך אותם ואף אינו קובע את השאלות, וקל וחומר שאין לו שליטה על הנתונים והתוצאות שהסקר מניב. כך אף עלה בחקירתו הנגדית שלפיה השיב הוא כי עורך המהדורה הוא שמנסח את השאלות, הגם שלפעמים או לעתים נדירות מתייעצים אתו והוא תורם תובנות משלו. מכאן מסיק הנתבע בסיכומיו את המסקנה השגויה לפיה יש לתובע, לדעותיו ולהשקפותיו, השפעה גדולה על האופן שבו יוצג הסקר. והרי התובע הבהיר בחקירתו הנגדית כי השפעתו כמעט ולא קיימת. אך מה להשפעה כזו או אחרת ולמניפולציה על הסקר? ההגדרה המילונית למניפולציה היא בהשאלה: נקיטת

תכסיס, עורמה או תחבולה להשגת יתרון כלשהו. ואם כך, האם בכך הוכחה תחבולה או עורמה בהצגת הסקרים על ידי התובע? הנתבע לא הצליח לעמוד בנטל הוכחה שכזה.

52. טענת הנתבע בחקירתו הנגדית כי פרשנות על הסקר היא מניפולציה בסקר - אינה נכונה, שכן יש פער רב במשמעות של מתן פרשנות על הסקר לבין עשיית מניפולציה על הסקר. בעוד שמתן פרשנות על הסקר הינו עניין סובייקטיבי של הפרשן שאפשר לחלוק עליה, הרי שמניפולציה על הסקר נתפסת אצל האדם הסביר כהטיית הסקר ואי הצגת הנתונים המדויקים או האמיתיים של הסקר. הנתבע ניסה לתת כדוגמא את אמירתו של התובע באחת ההזדמנויות כי קיימות שתי אפשרויות לפי תוצאות סקר שנערך, בחירה בנתניהו או הליכה לבחירות חמישיות, כיצירת מצג מניפולטיבי בעוד שקיימת אפשרות נוספת של הקמת ממשלת השינוי כפי שקרה במציאות. אלא שדוגמא זו אך מחזקת את אי ההבחנה שמייצר הנתבע בין פרשנות על הסקר לבין מניפולציה עליו. דוגמא זו שהביא הוא מעידה על פרשנות של התובע על הסקר, ובין אם קיימות שתי אפשרויות מן הסקר ובין אם יותר, זו היא פרשנותו ועמדתו של התובע, ואילו הצופה יכול לחלוק עליו ולתת פרשנות נוספת, כל אימת שהציג הוא את נתוניו ותוצאותיו האמיתיים של הסקר. יתר על כן, הבחנה זו או מתן הסבר שכזה לא נעשה במסגרת הפרסום עצמו אלא אך לאחר מכן בחקירתו הנגדית של הנתבע, ומשכך לא ניתן לקבוע שאדם סביר יכול היה להסיק את המסקנה שהינה בגדר לשון הרע מן העובדות שצוינו בפרסום, פשוט כי לא צוינו כל עובדות אלא אך השמצה חסרת כל בסיס על מי שזהו עיסוקו, דבר המערער על אמינותו ומהימנותו.

53. **לסיכום – ביחס לפרסום הראשון נמצא כי המדובר בלשון הרע שאינו מוגן בחוק.**

ניתוח הפרסום השני

54. בפרסום זה טוען התובע, כי הנתבע מאשימו בכך **שידע** שההקלטה המפלילה של ישראל בכר **בושלה** על ידי רב מושחת **ובניגוד לחוק** וכי הוא ידע שנתניהו מעורב במעשה הנבלה הזה ותהא על איזה **עוד מעשים פליליים של נתניהו התובע יודע ולא מדווח**. בשל כך דרש הנתבע להשעות את התובע מערוץ 2 (הכוונה לערוץ 12 דהיום) עד לבירור כל העובדות, ואם זה נכון – לאסור עליו לשדר בטלוויזיה.

55. למעשה, הטענה של הנתבע כנגד התובע היא כי זה ידע על הקלטה ש"בושלה" בניגוד לחוק. האם הדבר עולה כדי לשון הרע? באופן עקרוני ידיעה של אדם כי הקלטה מסוימת אינה משקפת את המציאות, מעמידה את האדם, במיוחד שזה עיתונאי המדווח על כך, במצב של ידיעה על פעולה בלתי חוקית והעברתה לידיעת הציבור מבלי לתאר כיצד בוצעה ההקלטה, ובכך להטות את דעת הציבור ביחס לאמיתות האמור בהקלטה. וכך האדם הסביר היה מפרש את הטענה הזו של הנתבע כנגד התובע. אין ספק כי פרסום שכזה כלפי עיתונאי עלול

לפגוע במשרתו, ביושרתו ובמקצועו כעיתונאי שהציבור נסמך על דיווחיו ופרשנותו, ואלמנט האמינות ואמון הציבור הוא חלק מהמוניטין שלו. הנתבע אף לא הסתיר את שאיפתו להשעיית התובע ופגיעה במשרתו בערוץ שבו משדר הוא, והדבר מהווה בהחלט לשון הרע בניגוד לסעיף 1(3) לחוק.

56. יחד עם זאת, צריך להבין את הקשר הדברים שלפיו פרסם הנתבע פרסום זה. אין זאת אלא לאחר שאילנה דיין שידרה כתבה שלפיה חשפה כי רה"מ נתניהו נפגש עם הרב חבורה שהקליט את מר בכר, ובכך לשיטתו חשפה את המקור האמיתי של התובע – הוא רה"מ נתניהו. לשיטתו של הנתבע, לאחר החשיפה הזו, המשמעות היא שהתובע הוא שותף פעיל בקמפיין הליכוד ומכאן תהא הוא האם התובע "**הוא בכלל עיתונאי או קמפיינר של נתניהו בתחפושת**". לפיכך, נשאלת השאלה האם עומדת לנתבע ההגנה של הבעת דעה כהוראת סעיפים 15(4) ו- 15(6) לחוק?

57. האם הדעה המובעת של הנתבע כי התובע ידע שההקלטה "בושלה" ובניגוד לחוק היא כזו שניתן היה להסיק אותה באופן סביר מעובדות האמת שעליה היא מסתמכת? האם אדם סביר יכול היה להסיק את המסקנה שהינה בגדר לשון הרע מן העובדות שצוינו בפרסום? מן הפרסום של הנתבע כי המקור של התובע הוא רה"מ נתניהו, ואף מן הפרסום של אילנה דיין, לא ניתן היה להסיק כי **התובע יודע** כי ההקלטה "**בושלה**" והינה **בניגוד לחוק** כלל וכלל. כל שניתן היה להסיק, לכל היותר, הוא את מה שפירסם הנתבע ברישא לפרסום, דהיינו שהמקור להקלטה שפירסם התובע הוא רה"מ נתניהו, אך ידיעה על מעשים פליליים או פעולה בלתי חוקית אחרת ביחס להקלטה זו לא ניתן להסיק כי היתה בידיעת התובע, אם בכלל נכון הוא הדבר, ועל כך אין לנתבע כל הוכחה. אין זו אלא הנחתו שלו ובבחינת הבעת דעה שאינה נסמכת על עובדות אמת. מכאן שאדם סביר לא יכול היה להסיק את המסקנה שהסיק הנתבע, ולפיכך, לא עומדת לו הגנת הבעת הדעה הקבועה בחוק.

58. **יוצא כי גם ביחס לפרסום השני – המדובר בפרסום שהינו בגדר לשון הרע שאינו מוגן בחוק.**

ניתוח הפרסום השלישי

59. לטענת התובע, בפרסום השלישי המשמיץ, טוען הנתבע כי התובע "**מנסה לסתום לכל מי שלא חושב כמוהו את הפה**" וכי אילנה דיין "**חשפה את השקרים**" של התובע באולפן החדשות, דבר שלטענת התובע לא היה ולא נברא וכי הגב' דיין לא ערערה על אמינותו. הנתבע סבור כי אין הביטוי "מנסה לסתום לאחרים את הפה" עולה כדי לשון הרע אלא ביטוי שגור בוויכוחים פוליטיים בפרט שהוא ביקורת לגיטימית על האופן שבו התובע נוהג לחסום מאות ואולי אלפי עוקבים ברשתות החברתיות על כל דבר ביקורת נגדו. באשר

לטענה כי הנתבע האשימו כי הוא שקרן, הרי שיש הרואים בכינוי זה משום גידוף בעלמא ויש שמצאו בו לשון הרע. בענייננו, טוען הנתבע כי התובע פירסם פעמים רבות דברים בלתי מדויקים ואף לא נכונים ועל כן ניתן לבקר אותו, ואין בביקורת זו משום הוצאת דיבה אלא הבעת דעה על האופן בו התובע נוהג להציג עובדות באופן שגוי.

60. במקרה דנן הנני תומך בעמדת הנתבע כי אין בטענה שהתובע "**מנסה לסתום לכל מי שלא חושב כמוהו את הפה**" כביטוי הנתפס בעיני האדם הסביר ככזה העונה להגדרת לשון הרע. המדובר בביקורת לגיטימית על התובע במיוחד על רקע הטענה כי זה חוסם את מי שהביקורת עליו אינה לרוחו. בין אם התובע חוסם אנשים ברשתות החברתיות מסיבה כזו או אחרת ובין אם מאיים הוא כטענת הנתבע על עוד עשרות אנשים במכתבי דיבה, ובין אם לאו, אין בביקורת הנגדית עליו בעניין זה כדי הוצאת דיבתו. לפיכך יש לדחות את הטענה להוצאת לשון הרע בגין ביטוי זה.

61. לעומת זאת, הטענה לחשיפת השקרים של התובע הינה טענה להיותו שקרן ויש שיראו בביטוי זה כלשון הרע, במיוחד לנוכח תפקידו הציבורי של התובע. אמנם, המדובר בסיטואציה גבולית אשר ממקמת את הביטוי בצד הנמוך של מדרג הביטויים אשר יש בהם להשפיל או לבזות או לפגוע במעמדו של התובע, שכן השימוש בביטוי זה הינו שכיח יותר, במיוחד כלפי אישי ציבור ועוד יותר בהקשר לוויכוח פוליטי נוקב, ואין בו כדי לייצר דעה שלילית בהכרח על התובע אלא אך כביקורת עליו. אלא שבנסיבות המקרה דנן, כאשר העיתונאית אילנה דיין חשפה בתכניתה כי הרב חבורה, שהקליט את מר ישראל בכר, נפגש עם מר נתניהו, הסיק הנתבע כי המקור לחשיפת ההקלטה על ידי התובע הינו רה"מ נתניהו, ומכאן גם הסיק כי בכך חשפה הגב' דיין את שקריו של התובע, הגם שזה לא הוכיח כי התובע שיקר בדבר מה. ועל כן, הכוונה לצייר את התובע כשקרן ללא כל בסיס עובדתי ראוי מהווה לשון הרע כנגדו ואינה חוסה תחת ההגנה של הבעת דעה שהאדם הסביר היה יכול להסיק מן הפרסום בתכניתה של הגב' דיין.

חופש הביטוי כידוע מאפשר ביקורת קשה כנגד אישי ציבור ולרבות עיתונאים ופרשנים למיניהם ביחס לפרסומיהם ולדעותיהם, אולם זאת תוך הימנעות מכינויי גנאי שאין מאחוריהם כל בסיס עובדתי אלא אך כוונה להשפיל ולבזותם בעיני הציבור ועל הדרך לפגוע במעמדם ובמקצועיותם. ואת זאת אין להתיר כי אם לשרש.

62. **מכאן – כי ביחס לפרסום השלישי – בחלקו הראשון אין המדובר בפרסום לשון הרע ועל כל פנים מוגן הוא בהתאם לסעיף 15(4) לחוק, ובחלקו השני הינו בבחינת לשון הרע שאינו מוגן בחוק.**

ניתוח הפרסום הרביעי

63. לטענת התובע הציג הנתבע את התובע כמי שמטרתו היא "**להלבין ולהכשיר את מעשי האלימות של מחבלים ימנים**" ואף קרא לתובע "**תועמלן של המחתרת היהודית**" וש"**בכסות של פרשנות פוליטית רואים תהליך של הצדקה שסופה בכך שירצחו אנשים חפים מפשע, בדיוק כמו האלה שאבא של עמית ניסה לרצוח**". התובע טוען כי הנתבע סילף את דבריו ויצר מצג שוא לפיו התובע תומך במעשי אלימות ומכשירם בעוד שהתובע אינו תומך באלימות, אלא טען שהאלימות אינה חד צדדית ובאה משני צדי המפה הפוליטית. הנתבע פעל בדפוס חוזר בניסיון להציג את התובע כעיתונאי לא מקצועי וכמי שפועל ממניעים אישיים אשר מבקש להצדיק את מעשי אביו.

64. הנתבע טוען, כי התובע ערך השוואה בין יונה אברושמי, שהינו רוצח, לבין אודי אדיב, שמעולם לא הורשע ברצח. ולמרות הגינוי של התובע את הרוצח עצם ההשוואה הבלתי מתקבלת על הדעת בין רוצח לבין מי שאינו רוצח מובילה לביקורת קשה בניסיון להלבין את מעשה הרצח, והיא בבחינת הבעת דעה ואינה עולה כדי לשון הרע.

65. גם במקרה זה דעתי כדעת הנתבע. ראשית אין המדובר בביטוי שהוא בבחינת לשון הרע שכן האשמה בהלבנה של מעשי אלימות של מחבלים ימנים אינה נתפסת כביטוי שיש בו לפגוע ולבזות את התובע אלא אך כביקורת לגיטימית שנתונה לנתבע על רקע דבריו של התובע והשוואתו בין העבריינים השונים. אפשר לקבל את ההשוואה ואפשר להתנגד לה, אפשר להסכים איתה ואפשר שלא תוך אבחונה על רקע הדומה והשונה שביניהם. הדבר נתון לגישתו ולהשקפת עולם של השומע ושל כל אדם ואדם על פי ראייתו את הדברים. אולם, במסגרת חופש הביטוי יש מקום לשמיעת דעות כאלו ואחרות גם אם אינן נעימות ואולי אף פוגעות, ויש לאפשר את ביטויין ולא למנוע אותן במסגרת הוויכוח הפוליטי, החלפת הדעות וסיעור המוחות המתקיים בדמוקרטיה הישראלית.

66. יתר על כן, אף אם יש מי שרואה באמירות של הנתבע במסגרת הפרסום הרביעי כביטויים שהם בבחינת לשון הרע אזי אלו מוגנות בהגנת הבעת הדעה, שכן לנוכח העובדות שהוצגו על ידי הנתבע במסגרת הפרסום ועמדותיו של התובע, אדם סביר היה יכול להסיק את המסקנות והדעה המובעת על ידי הנתבע מן העובדות שעליהן הסתמכה היא. שוב, יש להדגיש אין הדבר אומר שכל אדם צריך לחשוב כך, ואין פירוש הדבר כי המדובר באמת מוחלטת, אלא אך דעתו של הנתבע וביקורתו האישית על עמדותיו ואמירותיו של התובע שהינן בנסיבות העניין אפשריות וסבירות ושניתן היה להסיק אותן מן הפרסום.

67. **מכאן יוצא כי האמור בפרסום הרביעי אינו בבחינת לשון הרע ולחילופין מוגן הוא בחוק.**

ניתוח הפרסום החמישי

68. בפרסום זה שב הנתבע וטוען כי התובע לא סיפר כי ההקלטות של ישראל בכר בוצעו נגד החוק, ולמעשה, טוען כי התובע **ידע על ביצוע עבירות פליליות חמורות** ולא הביא זאת לידיעת הציבור. לשיטתו של התובע המדובר בתקיפה ישירה את האתיקה העיתונאית שלו ואת מקצועיותו. לטענת התובע לא היה בסיס לפרסום זה וכי ההקלטה היתה חוקית ועברה יעוץ משפטי קפדן במערכת החדשות.

69. הנתבע מנגד טוען כי הפרסום זהה לפרסום השני מיום 1.3.2020 ובשורה התחתונה אין המדובר בלשון הרע אלא בביקורת לגיטימית על פרסום של התובע בתפקידו כעיתונאי בכיר ושחלה עליה הגנת הבעת דעה וביקורת בתום לב.

70. אכן, המדובר בפרסום זהה לפרסום השני של הנתבע והחוזר על אותה הטענה לפיה התובע ידע כי ההקלטה בוצעה בניגוד לחוק ופרסם אותה למרות זאת ללא שהביא ידיעה זו לידיעת הציבור. כאמור לעיל ביחס לפרסום השני, הנתבע לא הוכיח כי אכן התובע ידע על ביצוע עבירה הנלווית להקלטה או כי זו בוצעה בניגוד לחוק ואין זו אלא מסקנה של הנתבע שאינה מתבססת על עובדות אמת ושלא ניתן היה להסיקה מן הטענות שהועלו. לפיכך, המדובר בפרסום חוזר של לשון הרע שאין לו הגנה בחוק. ופרסום חוזר ככל פרסום עומד בפני עצמו ומהווה לשון הרע המנוגד לחוק. **והגם שחוזר על פרסום קודם, ואף מקל וחומר משחוזר הוא על דבר לשון הרע, מן הראוי לדחותו בשנית.**

71. **ומכאן, שגם פרסום זה הינו בבחינת לשון הרע שאינו מוגן בחוק.**

ניתוח הפרסום השישי

72. במסגרת הפרסום השישי, שיתף הנתבע פרסום של ח"כ יאיר גולן והוסיף לפרסום את תמונת התובע ואת המלל הבא: "**הדרך היחידה לפרק ארגון פשע היא קודם כל לא לפחד ממנו**". בכך, לטענת התובע, לא רק שהנתבע שיתף את דברי הבלע של ח"כ גולן אלא אף מוסיף ומאשימו בחברות **בארגון פשע**.

73. לטענת הנתבע, המדובר בשיתוף של פוסט של חבר כנסת שהנתבע היה דוברו, ואילו התובע בחר שלא לתבוע את חה"כ גולן בשל חסינותו אלא אך את הנתבע. לטענתו, בהתנהלות זו יש עקיפה של דיני החסינות שכן הנתבע כדובר מילא אחר ההנחיות המקצועיות של חבר הכנסת, לרבות לענין פרסומים במרחב הציבורי. כמו כן נטען, כי הנתבע לא אמר שהתובע הוא חלק מארגון פשיעה ולא רמז על כך, ואף האדם הסביר לא יכול היה להבין זאת כך. עוד טען, כי התובע הודה כי למעשה מדובר בביטוי מטאפורי, דהיינו, המדובר בפרשנות

סובייקטיבית של התובע ולא במצג עובדתי, אלא בהבעת דעה על מעשיו ודעותיו של התובע, החוסה תחת ההגנה של סעיף 15(4) לחוק.

74. ראשית, בטרם בחינת הביטויים המיוחסים לנתבע כלפי התובע ותחולת ההגנות, יש להדרש לשני עניינים מקדמיים המשליכים על תוצאות פרסום זה. האחד, הוא סוגיית שיתוף הפרסום ומשמעותו של שיתוף שכזה. השני, הוא השלכת חסינות חבר הכנסת על פרסומי דוברו ותחולתה.

שיתוף פרסומים ברשתות החברתיות

75. באשר לסוגיית השיתוף, צריך להבהיר בתמצית את הדין בעניין. ביהמ"ש העליון קבע כי יש לראות בפעולת ה"שיתוף" (Share) ברשתות החברתיות, בשונה מ"לייק" (Like), כ"פרסום" הבא בגדרי סעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, ואשר עשוי להקים עילת תביעה נגד משתמש המשתף תוכן עוולתי.

השופטת ד' ברק-ארז הבהירה כי:

> **"פעולת השיתוף יוצרת מעין "עותק" של הפרסום העוולתי אשר יוצג לחבריו או עוקביו של המשתף ברשת החברתית. מדובר אפוא בפעולה של חזרה על פרסום מסוים החושפת אותו למשתמשים נוספים – בדרך כלל, מי שמצוי ברשימת החברים או העוקבים של המשתף, שאולי לא נחשפו לפרסום המקורי. באופן כללי ניתן לומר כי פעולה של שיתוף עשויה להקנות לפרסום מסוים תפוצה נרחבת ותהודה רבה (ובכך לתרום להפיכתו ל"ויראלי"), מעבר למה שהיה מקבל לולא שותף".**

ואילו השופטת י' וילנר הוסיפה:

> **"אף אני סבורה כי יש לראות בפעולת השיתוף כ"פרסום" הבא בגדרי חוק איסור לשון הרע, ואשר עשוי להקים עילת תביעה נגד משתמש המשתף תוכן עוולתי. אכן, פעולת השיתוף נועדה, הלכה למעשה, לפרסם את התוכן המשותף לקהלים חדשים ושונים, מעבר לחבריו ולעוקביו של הכותב המקורי. יתרה מכך, לעתים השיתוף הוא-הוא אשר מעניק פרסום של ממש לתוכן המקורי – למשל באמצעות שיתופו על-ידי גורם מוכר או בעיתוי ייחודי. זאת ועוד, אלמלא האפשרות לשתף מידע ברשתות החברתיות, ובשל ריבוי המשתמשים והתוכן שבהן, עשוי פוסט עוולתי זה**

או אחר "להיבלע" בתוך "ים המידע" ולקבל מידה מועטה של תשומת לב ציבורית. במצב דברים מעין זה, שיתופו של פוסט כאמור ידגיש אותו לעיני משתמשים רבים ברשת החברתית, ולעתים אף יעניק לו גושפנקא ייחודית של אמינות וחשיבות".

(רע"א 1239/19 **יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ** (נבו 8.1.2020)).

76. די בכך כדי לדחות את הטענה לעקיפה של דיני החסינות, שכן כאמור לעיל שיתוף של פוסט עוולתי מקים עילת תביעה עצמאית כנגד משתף הפרסום. יתר על כן, לטענת הנתבע, לנוכח השיתוף של פוסט שהעלה חבר הכנסת יאיר גולן, בחר התובע שלא לתבוע את חבר הכנסת אלא אך ורק את הנתבע כדוברו. ומכאן נטען כי התביעה הינה לשיטתו תביעה בררנית וכן כי לה סממנים של תביעת השתקה בשל פערי הכוחות שבין התובע לבין הנתבע, שהיה בעת הפרסום סטודנט בלבד. באשר להיותה של התביעה כ"תביעת השתקה" ייחס הנתבע בסיכומיו פרק נפרד, ולפיכך, אתייחס לכך בנפרד ביחס לתביעה בכללותה על כלל פרסומיה. בשלב זה, אתן דעתי לטענה המשתמעת באשר לחשש להיותה של התביעה "תביעה בררנית". בהקשר זה מתעורר חשש לשימוש בלתי הוגן בכוח התביעה ולהגשתה דווקא נגד משתפים שאינם בעלי אמצעים ושכוח התביעה נגדם משמעותי יותר ולא כנגד המפרסם המקורי.

77. צריך להבהיר, כי אכן ברירת המחדל היא כי התביעה תוגש קודם כל נגד המפרסם המקורי, הוא חה"כ יאיר גולן שפרסם את הפוסט המקורי נשוא הפרסום השישי של הנתבע. שהרי, הוא זה שלכאורה פרסם את הפגיעה בשם הטוב של התובע והוא זה שבכוחו להסיר את הפרסום המקורי, בעוד שהנתבע יכול רק למחוק את השיתוף. אלא שבמקרה דנן לא ניתן לחשוד במניעי התובע, שהרי זה הבהיר היטב במהלך חקירתו הנגדית כי לחבר הכנסת חסינות ואילו זה לא הסיר אותה כדי לאפשר את הגשת התביעה נגדו, טענה שאותה אישר אף ח"כ לשעבר גולן בחקירתו הנגדית. טענה זו הינה טענה ממשית למניעות החוקית הקיימת לתובע ולכל תובע אחר באשר להגשת תביעה כנגד חברי כנסת בשל חסינותם המהותית באשר לפרסומים הנעשים על ידם במסגרת תפקידם. מכאן, שחשש זה לקיומה של תביעה בררנית מתאיין. לא זו בלבד, אלא שהתובע הגיש כנגד הנתבע תביעה בגין חמישה פרסומים נוספים שקדמו בזמן לפרסום/השיתוף השישי דנן, ושפורסמו על ידו עוד בטרם היה דוברו של חבר הכנסת, בפרסומים עצמאיים ולא כשיתופים, ומכאן שאין בהגשת התביעה נגד הנתבע בלבד ואי צירופו של חה"כ גולן כדי לעורר את החשש שלעיל. אף אין לקבל את טענת הנתבע לחוסר תום לב שכן התביעה כנגדו הוגשה במטרה לפגוע בחבר הכנסת גולן, שהרי כאמור לעיל, אין המדובר אך בפרסום אחד בלבד של הנתבע ביחס לתובע כי אם בששה, שחמישה מהם אינם קשורים כלל בחבר הכנסת גולן או בעבודתו של הנתבע כדוברו של חבר הכנסת.

חסינות פרלמנטרית של ח"כ ומעמד הדובר

78. העניין הנוסף שאנו נצרכים לו, וביחס אליו העלה הנתבע טענה מהותית, היא זו המתייחסת לחסינות חבר הכנסת גולן ולתחולתה על פרסומי דוברו – הוא הנתבע. במסגרת תצהיר עדותו הראשית, הבהיר ופירט הנתבע את מהות עבודת העוזרים הפרלמנטריים. לטענתו, העוזרים הפרלמנטריים הם יד ימינם של חברי הכנסת, הם עובדים של חבר הכנסת ואינם נחשבים לעובדי הכנסת. עליהם לדעת לדברר את חברי הכנסת באופן מעניין ומקורי ואינם רשאים ל"צנזר" אותו. ליבת תפקידו של דובר חבר הכנסת כמשרת אמון היא לומר את הדברים שאומר חבר הכנסת בשמו של חבר הכנסת.

79. חה"כ לשעבר יאיר גולן, מסר תצהיר עדות ראשית מטעם הנתבע, וציין במסגרת תצהירו כי בתקופה המדוברת בה שימש הנתבע כיועץ פרלמנטרי וכדוברו לא היה מנוס אלא לאפשר חופש פעולה לכל חברי הכנסת ובכלל זה גם לדובר עצמו, ולכן אין לו ספק כי כשם שהחסינות הפרלמנטרית חלה עליו בכהונתו כחבר כנסת, כך היא חייבת גם לחול על מי שמשמש יועץ פרלמנטרי ודובר מטעמו במסגרת תפקידו. במסגרת חקירתו הנגדית השיב מר גולן כי לדובר ולעוזר הפרלמנטרי יש גישה לחשבונות שלו כח"כ ברשתות החברתיות ולעומת זאת מעולם לא עסק הוא בחשבונות הפרטיים של מי מעוזריו. כן לא זכר ולא היה לו מושג מי ניסח את הכותרת לפרסום השישי שהוסיף הנתבע בחשבונו הפרטי ברשת החברתית. יתר על כן, הבהיר הוא כי לא הבטיח לנתבע כיסוי הוצאות או שיפוי בגין פיצוי שהוא עלול לשלם לתובע בתביעה זו, הגם שלטענתו החסינות צריכה לחול גם על הדובר. מעדותו עלו שתי מסקנות, האחת, כי אין חבר הכנסת אחראי לפרסומים של דוברו בחשבונות הפרטיים שלו, הגם שמאפשר הוא גישה לחשבון האישי של חבר הכנסת ושלגביו ישנה מדיניות של פרסומים בהתאם לצרכים השונים. והשניה, כי אילו סבר באמת ובתמים כי החסינות הפרלמנטרית שלו כחבר הכנסת צריכה לחול אף על מי שמשמש כדוברו, ככל הנראה שהיתה ניתנת לדובר הגנה משפטית כלשהי ו/או שיפוי בגין הוצאות ופיצויים. לא זו בלבד, אלא שמר גולן הבהיר כי לא מצא הוא לנכון להסיר את חסינותו ביחס לויכוח הפוליטי עם התובע, ללמדך שאילו היתה חלה חסינות גם על הדובר אזי שגם ממנו היתה נדרשת הסכמה להסרת החסינות, ולא היא.

80. עד נוסף שצירף הנתבע לעניין זה הוא יועצו הפרלמנטרי לשעבר של חבר הכנסת עופר כסיף, מר תאודור אריאל עמר. במסגרת תצהיר עדותו הראשית, ציין מר עמר את חשיבות תפקידו של הדובר הפרלמנטרי כמי שמייצג במשרת אמון ומדברר את דבריו של חבר הכנסת בפני כל גורם שהוא, לרבות שימוש ברשתות החברתיות והדהוד שוטף של דבריו. במסגרת חקירתו הנגדית ציין אף כי בתפקידו כנציג וועד היועצים פנה ליועצת המשפטית לכנסת, עו"ד שגית אפיק, לצורך הרחבת החסינות של חברי הכנסת גם על היועצים הפרלמטריים

וזו השיבה לו כי היא בוחנת את הדברים. לשיטתו של מר עמר, אין הבחנה בין פרסום דברי חבר הכנסת בחשבונו האישי של חבר הכנסת לבין פרסומם בחשבונו הפרטי של הדובר הפרלמנטרי, גם אם מדובר בפרסום דבר לשון הרע. יחד עם זאת, הסכים הוא שאין ליועצים הפרלמנטריים חסינות.

81. אכן, אפשר וצריך להזדהות עם הקושי הטבוע בתפקידו של הדובר והיועץ הפרלמנטרי, שמשמש במשרת אמון של חבר הכנסת ונדרש לעתים קרובות לדברר ולהדהד את עמדותיו של חבר הכנסת בכדי להגיע לקהלים רחבים בציבור ולשמור על היותו רלוונטי ומוכר בכל זמן נתון. אלא שתפקיד של משרת אמון קיים במסגרת תפקידים נוספים ורבים ואין פירוש הדבר שהאמון כלפי חבר הכנסת או כל בעל תפקיד אחר, יהא רם ונישא ככל שיהא, מחייב את נושא המשרה לעשות כל שיוטל עליו, לרבות עבירות ועוולות שהחוק אינו מתירן. והרי, מעל למשרת האמון ולבעל התפקיד עומד החוק, ושלטון החוק הוא שקובע את המסגרת החוקית של כל אזרח במדינה. דוגמא מובהקת לכך הוא חייל המקבל ממפקדו פקודה בלתי חוקית בעליל – אך אינו רשאי לציית לה. יתר על כן, יש לבצע הבחנה ברורה וחד משמעית בין שיתוף של פרסומים בחשבונו האישי של חבר הכנסת לפי אישור שניתן לו מאת חבר הכנסת כשלוחו, לבין פרסום עצמאי בחשבון האישי של הדובר ברשתות החברתיות.

82. חברי הכנסת נהנים מחסינות מהותית ודיונית מתוקף תפקידם, כפי שמעוגן בחוק **חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם**, תשי"א- 1951. החסינות המהותית מגינה על חבר הכנסת מפני העמדה לדין בגין פעולות שנעשו במסגרת תפקידו הפרלמנטרי, לרבות בשל הבעת דעה בעל פה או בכתב, כאמור בסעיף 1 (א) לחוק. החוק אינו מעניק חסינות אוטומטית לדובר או לעוזר הפרלמנטרי של חבר הכנסת ועל כן יש לפרש בצמצום את חסינות חברי הכנסת שהוענקה להם ואך להם בחוק. יחד עם זאת, אפשר לטעון כי חסינותו המהותית של חבר הכנסת חלה גם על פעולות של עוזריו אם מדובר בפעולות שבוצעו בשליחותו ובמסגרת פעילותו הפרלמנטרית כחבר הכנסת. לעומת זאת, לא תהא תחולה לחסינות לפעולה פרטית או פלילית או שאינה קשורה ישירות למילוי תפקידו של חבר הכנסת שביצע העוזר או הדובר של חבר הכנסת. צריך לזכור כי במקום שבו הדובר נכנס בנעליו של חבר הכנסת ומשמש לו כפה, כידיים או כרגליים, אין לו לדובר אלא את מה שיש לחבר הכנסת במסגרת הכלים הנתונים לרשותו לצורך ביצוע תפקידו זה. ולכן, אמצעיו האישיים של הדובר, לרבות חשבונו האישי ברשת חברתית כלשהי אינה מבין כליו של חבר הכנסת ומהווה קו גבול מפריד בין פעולתו הפרטית של הדובר לבין פעולתו הפרלמנטרית של חבר הכנסת שנעשית למענו על ידי דוברו.

83. נסיבות המקרה שלפנינו, מגלים כי השיתוף שביצע הנתבע לפרסומו המקורי של ח"כ לשעבר גולן בוצע במסגרת חשבונו הפרטי של הנתבע ולא של ח"כ גולן, ואף לא אושר לפרסום או היה בשליחותו של ח"כ גולן בעת מילוי תפקידו. לא זו בלבד, אלא שאף ח"כ

לשעבר גולן לא ידע מי ניסח את הכותרת שצורפה לשיתוף שמהווה פרסום בפני עצמו מעבר לפעולת השיתוף. ומכאן, שיש לדחות את הטענה לקיומה של חסינות פרלמנטרית נגזרת. אין זו אלא פעולתו הפרטית והאישית של הנתבע שהינה המשך ישיר לשאר פרסומיו שקדמו לתפקידו כדובר של חבר כנסת. צריך לציין עוד, כי אף הנתבע אינו תומך בטענה כי הדובר הינו שופרו של ח"כ או של מעסיקו ותו לא, ולשיטתו שלו, כפי שעלה במאמר שפירסם בעתון "הארץ" (צורף כנספח 8 לתצהיר עדותו הראשית של התובע), לדוברים בלשכה פוליטית יש אחריות לדבריהם ולעמדות שיוצאים מהלשכה בה עובדים הם. ואידך זיל גמור.

לשון הרע או הבעת דעה מוגנת?

84. תחילה נבחן את הפרסום המקורי של ח"כ לשעבר גולן אותו שיתף הנתבע בחשבונו הפרטי. במסגרת זו כינה מר גולן את התובע כ"**עיתונאי החצר של בלפור**" ופנה אליו באופן ישיר וטען כי הוא "**שותף לעבריין לכאורה**" ושותף "**בארגון העברייני שמקיף את ראש הממשלה**". כל זאת, כיון שלדעתו התובע מנסה לייצר עבור ראש הממשלה נתניהו סדר יום ציבורי שקרי ובלתי חשוב כדי להסיט ממנו את הביקורת על כישלונותיו המתמשכים. במסגרת חקירתו הנגדית הבהיר מר גולן כי אינו מחשיב את התובע כעיתונאי ובעיניו הוא תועמלן פוליטי שכן מן התובע מקבלים לא סיקור עיתונאי כי אם פרשנות פוליטית, הגם שלשיטתו אינו מצפה שלעיתונאי לא יהיו עמדות פוליטיות, אלא שלטעמו התובע חרג מגבול הטעם הטוב.

85. ברור איפוא, כי למר גולן מחלוקת פוליטית עם התובע וגם ביקורת נוקבת על מקצועיותו של התובע כעיתונאי. דבר זה מתבטא בביטוי המעליב "עיתונאי החצר של בלפור" שניתן לקבלו כביקורת קשה אך לגיטימית במסגרת חופש הביטוי כלפי עיתונאי כזה או אחר. ואכן, התובע אינו חף מביקורת על דעותיו, עמדותיו ופרשנותו הפוליטית ככל עיתונאי אחר. אלא שמכאן ועד לכינוי "**שותף לעבריין לכאורה**" ו"**שותפותו בארגון העברייני שמקיף את ראש הממשלה**" - הדרך ארוכה. למעשה, המדובר בהאשמה חמורה נגד עיתונאי בשותפות למעשים פליליים של עבריין לכאורה ובארגון עברייני שמקיף את ראש הממשלה, הוא ראש הממשלה נתניהו. האשמה זו עלולה להטיל סטיגמה של ביצוע עבירות פליליות ואין ספק כי הינה בגדר לשון הרע שיש בה לבזות ולפגוע במקצועיותו של התובע כעיתונאי, ועל כן יש לתמוך אותה בראיות בעלות משקל רב וכבד יותר, כדרישת ההלכה הפסוקה.

86. על היותו של ראש הממשלה נאשם בפלילים אין מחלוקת, המדובר בהליך פלילי ארוך המסוקר היטב בתקשורת. אלא שלא ברור על בסיס מה מסיק ח"כ לשעבר גולן כי התובע כעיתונאי הינו שותף לעבריין לכאורה ולארגון עברייני שמקיף את ראש הממשלה. נדמה כי צריך להזכיר מושכלות יסוד לפיהם כל נאשם בפלילים הינו חף מפשע כל עוד לא הוכחה

אשמתו – כלל זה העומד בבסיס חזקת החפות במשפט הפלילי הינו כלל יסודי בשיטתנו המשפטית שלעיתים נדמה כי במציאות חיינו התהפכו להם היוצרות ונאשמים בפלילים הפכו לאשמים כל עוד שלא הוכחה חפותם. כך גם מוצגים הדברים בפרסום זה של ח"כ גולן שמן הראוי היה כי דווקא הוא כנבחר ציבור וכחבר הכנסת יעמוד על ההבחנה הראויה וימנע מלהפיץ על התובע האשמות כה כבדות שנושאות עמן נזק כבד לשמו הטוב. כפי שכבר הובהר, ההלכה הפסוקה דורשת כי תעשה הבחנה ברורה בין קביעת עובדות לבין הבעת דעה. נראה כי ח"כ גולן קבע כעובדה, מבלי לספק לכך תימוכין ראויים, כי ראש הממשלה הוא עבריין לכאורה וכי מסביבו של ראש הממשלה קיים ארגון עברייני, ושלכל אלה שותף התובע, מבלי לבאר לציבור את הפרטים שעל פיהם הגיע הוא למסקנות אלו. גם אם ניתן לקבל כי זו היא אך הבעת דעה של ח"כ גולן אזי לא הובאו על ידו העובדות שעל פיהן יכול האדם הסביר להגיע למסקנה המתבקשת באשר לשותפות התובע לרה"מ נתניהו ומעשיו.

87. ח"כ גולן הבהיר בפרסום כי השמצתו את התובע כשותף לעבריין ולארגון עברייני מתבססת אך ורק על עבודתו העיתונאית של התובע שאינה לרוחו ואינה תואמת את תפיסותיו הפוליטיות של ח"כ גולן. לטעמו, זנח התובע נורמות עיתונאיות ראויות ומספק תעמולה פוליטית ולא עבודה תקשורתית חדשותית. עמדה ביקורתית זו הינה לגיטימית כשלעצמה אלא שאדם סביר לא יכול להסיק ממנה בשום צורה ואופן כי התובע הינו שותף לעבריין ולארגון עברייני, גם אם דעותיו תואמות או משרתות את דעותיו של ראש הממשלה נתניהו. התובע, אמנם הצהיר בעדותו בחקירה הנגדית כי מגדיר את עצמו כפרשן בעל דעות ימניות. אולם, מכאן, לא ניתן להסיק כי הינו שותף למעשים פליליים כלשהם אך בשל עמדותיו הפוליטיות התואמות את אלו של ראש הממשלה נתניהו. לא בכדי בחר ח"כ גולן שלא להסיר את חסינותו. יוצא אם כן, כי שיתוף הפרסום על ידי הנתבע היה שלא כדין.

88. **המסקנה היא כי פרסום זה ששותף על ידי הנתבע הינו בגדר לשון הרע שאינו חוסה תחת ההגנה של הבעת דעה או כל הגנה אחרת בחוק.**

89. אלא שלא זו בלבד, בחר הנתבע לצרף לשיתוף כותרת משלו ולפיה קבע הוא כי: **"הדרך היחידה לפרק ארגון פשע היא קודם כל לא לפחד ממנו".** לטענת התובע מאשימו הנתבע בחברות בארגון פשיעה שצריך לפרק אותו ולכן אסור לפחד לא מארגון הפשיעה ולא מן התובע. הנתבע בתצהיר עדותו הראשית הבהיר כי הביטוי "ארגון פשע" נכתב ביחס לראש הממשלה נתניהו הנאשם בפלילים ולאופן התנהגותו, ועל כן מהווה ביקורת לגיטימית לחלוטין. כן טען כי קרא הוא שלא לפחד מראש הממשלה ומקורביו בעוד שנראה כי התובע תובע את עלבונו של ראש הממשלה נתניהו ולא את עלבונו שלו.

90. הנתבע מייחס את הביטוי **"ארגון פשע"** לראש הממשלה נתניהו, טענה שכשלעצמה מצריכה תימוכין עובדתיים לטענה משמיצה זו שלא סופקו על ידי הנתבע. כשנשאל מהו

ארגון פשע בעיניו, נתן כדוגמא את ארגוני הפשע שהתפרסמו של משפחות אברג'יל ואלפרון והשווה בינם לבין הדרך שבה רה"מ נתניהו **"משתמש בגוף שהוא חלק ממנו כדי לבצע פשעים"**. אין ספק שההשוואה בין ראש הממשלה לבין ארגוני פשיעה שכאלה אינה במקומה והיא בגדר השמצה כשלעצמה. מקל וחומר שלייחס לעיתונאי, שמסקר ומפרשן את המצב הפוליטי בארץ, **חברות בארגון פשיעה** אך ורק על סמך האופן שבו לטענת הנתבע **"מידע זורם ואיך הוא אומר דברים מסויימים שהם בעיניי משרתים את מה שאני חושב שהוא ארגון פשע"**, דהיינו על פי האופן שבו התובע מביע עמדות שלדעת הנתבע משרתות את רה"מ נתניהו, הינה מסקנה מנותקת מן המציאות ומן העובדות שעליהן מתבססת דעתו של הנתבע.

91. אכן, כטענת הנתבע, אין האדם הסביר מבין כי התובע חבר בארגון פשיעה כפשוטו אלא מבין זאת כהבעת דעה על מעשיו ודעותיו של התובע, אולם כאמור בהלכה הפסוקה, דעה בוטה וקשה שכזו צריך שתתבסס על עובדות ואין היא יכולה להיות מופרחת לאוויר העולם ללא כל בסיס עובדתי ראוי. טענת הנתבע כי דעותיו של התובע משרתות את רה"מ נתניהו לעשיית פשעים כשל ארגוני פשע מצריכה ביסוס עובדתי והוכחת המעשים הפליליים בראיות בעלות משקל רב. עוד יצוין, כי הנתבע עומת עם העובדה האירונית משהו, כי זה החל להתמחות במשפטים במשרדו של עו"ד בועז בן צור, ששימש כסנגורו של רה"מ נתניהו, והיה חלק מצוות ההגנה של רה"מ נתניהו במהלך המשפט. במסגרת זו נשאל האם יש בעובדת היותו חלק מצוות ההגנה כדי לייחס גם לו חברות בארגון פשיעה. אלא שלשיטתו, יש לבצע הבחנה בין היותו מתמחה אצל עו"ד שמייצג את ראש הממשלה לבין עיתונאי שמסקר אותו, שכן זה האחרון יכול **"להטעות את דעת הציבור לטובת פשע כזה או אחר בעוד שבמשפט השופט הוא הקובע"**. אלא שזה לא ידע להסביר הכיצד שונה הדבר כאשר עו"ד משכנע את השופט בצדקת לקוחו, במקרה זה ראש הממשלה, מעיתונאי שמסקר ומפרשן ובכך יכול להשפיע על דעת הקהל ביחס לראש הממשלה או כל פוליטיקאי אחר. והרי לשניהם כוח השפעה כזה או אחר, שהינו לגיטימי, אך בוודאי שלא הופך אותם לחברים ושותפים לפשעים הנטענים כנגד לקוחותיהם או נשוא סיקוריהם.

92. עוד נמצא, כי בניגוד לטענת הנתבע בתצהיר עדותו הראשית, הקריאה "שלא לפחד ממנו" יוחסה דווקא לתובע, שתמונתו צורפה למלל בפרסום, ולא לרה"מ נתניהו. הנתבע הודה בכך בחקירתו הנגדית, ולפיה השיטות שהתובע נקט כלפיו וכלפי אנשים אחרים, לרבות באיומים להגשת תביעות דיבה, זאת התנהגות שלשיטתו אסור לפחד ממנה. מכאן, שטענת הנתבע בתצהיר עדותו הראשית כי התובע תובע את עלבונו של רה"מ נתניהו ולא שלו עצמו התבררה כלא נכונה כלל וכלל. הנתבע ייחס לתובע חברות בארגון פשיעה ושלטענתו הדרך היחידה לפרק אותו היא שלא לפחד ממנו ומאיומיו, בדיוק כפי הסברו של ח"כ לשעבר גולן בפרסום שהנתבע שיתף ולפיו בשל הגשת תביעת דיבה כנגדו ציין בסיפא לדבריו: "אני ממש אוהב שמתקיפים אותי זה מעיר בי את נפש הלוחם". בכך המשיך הנתבע את מגמת הדברים

בציינו כי אף הוא אינו מפחד מן התובע ומאיומיו בהגשת תביעות דיבה. אילו בכך היו הם מסתפקים מילא, ניתן היה לקבל את הדברים כביקורת וכתגובה לגיטימית. אלא שהפיכת התובע לחבר בארגון פשיעה, כזה שאף לא הוכח כקיים, במטרה לבקר את דרך פעולתו העיתונאית, הינה בלתי לגיטימית בהיותה הבעת דעה משמיצה שאינה מתבססת על עובדות אמת ושאדם סביר לא יכול להסיקה מתוכן הפרסום.

93. **מכאן, כי לא זו בלבד ששיתוף הפרסום הינו בגדר לשון הרע אלא שאף הכותרת שהוספה לפרסום הינה המשך ישיר ועצמאי של הנתבע לאותו לשון הרע שאף מחמיר את הדברים ואת הפגיעה בשמו הטוב של התובע כעיתונאי, אך ורק בשל היותו עיתונאי שדעותיו אינן נוחות ותואמות את דעת הנתבע.**

<u>תביעות השתקה</u>

94. לטענת הנתבע, המדובר בתביעת השתקה. לטענתו, פסיקת בתי המשפט הכירה בדוקטרינת תביעת ההשתקה במשפט הישראלי, תוך הפניה לרע"א 1688/18 סרנה נ' נתניהו, ועל כל פנים המקרה שלפנינו הינו בעל סממנים מובהקים של תביעת השתקה, שכן המדובר בביטויים שלא נועדו לפגוע בתובע ובאופן מעשי לא פגעו בו ובשמו הטוב, ואין זו אלא תביעה אסטרטגית להשתקת הנתבע. יתרה מזו, המדובר בביקורת חשובה לשיח הציבורי שמאפשרת הטחת דברים קשים בתובע שהשקפותיו ודעותיו מסוכנים למדינת ישראל הליברלית, וזו מהותו של חופש הביטוי.

95. לטענת הנתבע, קולגות רבות ומפורסמות של התובע טענו כי התובע מבצע מניפולציות בסקרים וזה לא הגיש כנגדם תביעת דיבה, דבר המוכיח כי הוא מסתפק בתביעה נגד מי שגילו, ניסיונו, פרסומו והונו הכלכלי נמצאים בפערים עצומים אל מולו, סממן מובהק לתביעת השתקה.

96. ואכן, המדובר בתופעה מוכרת בעולמן של תביעות לשון הרע, המכונה בלועזית: SLAPP –Strategic Lawsuits Against Public Participation. בדפוס פעולה זה עושים שימוש בעלי כוח וממון לשם השתקת שיח ציבורי וביקורת המופנית כלפיהם. עצם פתיחת ההליך המשפטי יש בו כשלעצמו להשית מחירים כבדים על נתבעים ובכך להרתיע את הציבור מליטול חלק בשיח הציבורי ומהשמעת ביקורת כחלק מחופש הביטוי וההשתתפות בהליך הדמוקרטי במדינה דמוקרטית, במיוחד בעידן של הרשתות החברתיות הנגישות כיום לכל. יתר על כן, תביעות השתקה יוצרות עומס מיותר על מערכת המשפט העמוסה לעייפה ממילא וגורמות לבזבוז משאבים שיפוטיים יקרי ערך במקום שאינו ראוי לכך.

97. בפסיקת בית המשפט העליון הוכר החשש מפני תביעות שעלולות ליצור אפקט מצנן כלפי התבטאויות לגיטימיות כגון תביעות השתקה, וכך נקבע:

> **"קיימת הכרה בכך שמאפיינים מסוימים של תביעה – כגון פערי כוחות בין הצדדים, עילת תביעה חסרת יסוד או גבולית, סכום תביעה מופרך ותקיפת פרסומים שיש בהם עניין ציבורי או שנוגעים לאינטרס ציבורי – עשויים לעורר את החשש כי מדובר בתביעה שהוגשה בעיקרה למטרה לא ראויה של השתקת התבטאות לגיטימית, ולא ממניע של רצון לקבל תרופה בגין פגיעה".**
>
> **(רע"א 1239/19 יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ (נבו 8.1.2020), עמ' 23).**

98. בכדי לזהותן ולספק הגנה מפניהן, נתן לאחרונה בית המשפט העליון סימנים לתביעות השתקה אלו. יצוין, כי אין המדובר ברשימת תנאים מצטברים, כי אם במאפיינים שלהם תרומה פוטנציאלית לסיווגה של התביעה כתביעת השתקה. ככל שהתביעה נגועה ביותר מאפיינים תגבר הנטיה לסווגה כתביעת השתקה. ואלו הן:

1. פערי כוחות בין בעלי הדין – תובע הנהנה ממשאבים כספיים ומנגישות נוחה לשירותים משפטיים, לרוב תאגיד, אל מול נתבע שהינו אדם פרטי, או תאגיד קטן שאינו פועל למטרות רווח, אשר אין בידיו משאבים כלכליים יוצאי דופן.

2. עילת תביעה חסרת יסוד או גבולית – במטרה להשתיק את הדובר שפעילותו הציבורית אינה רצויה לתובע ולאו דווקא לקבלת הסעד המבוקש.

3. תביעת פיצוי מופרז ונטול בסיס – חשיפת הנתבעים לפיצויים 'אסטרונומיים' שבהם לא יוכלו לעמוד תוך בחינת ההסבר לסכום שנבחר על ידי התובע.

4. ברירת נתבעים בעייתית ונטולת הצדקה – יש להתחשב בזהות הנתבע שנבחר על ידי התובע במצבים שבהם ניצבים לפני התובע מספר נתבעים פוטנציאליים. יש לבחון אם בחירת התובע בנתבע היא למעשה בחירה 'אסטרטגית' לצורך השתקה, להבדיל מניסיון לקבל פיצוי כדין בגין פגיעה שהסבה לו התרת חרצובות הלשון.

5. תביעה המוגשת בגין אמירות שהושמעו במסגרת ויכוח ושיח בנושא אשר עשוי לעורר עניין ציבורי – תביעה המכוונת לפגיעה בשיג ובשיח בחברה בנושאים שעשויים לעורר

עניין ציבורי במטרה להוציא מתחומן אמירות שאינן לרוחו של התובע, הגם שמדובר בנזקים שאינם בני פיצוי כדוגמת אמירות אמת או הגנה על הבעת דעה.

6. מכלול התנהלות התובע – מבט כללי על התנהלות התובע ושימת לב לאינדיקציות לפעילות 'השתקתית'.

עוד צוין בפסק דינו של כב' הש' סולברג, כי תביעות השתקה הן מקרה מובהק של שימוש לרעה בהליכי משפט והדרך להתמודד עמן הוא בשתי דרכים המוקנות לשופט בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018: האחת, סילוק תביעת ההשתקה על הסף, והשניה, הינה בהטלת הוצאות משפט הולמות שעשויים להאמיר עד לסכום שנתבע בתביעה.

(ראו: רע"א 1954/24 **נתנאל וקנין נ' קיבוץ ניר דוד - אגודה שיתופית** (נבו 7.1.2025).

99. **מן הכלל אל הפרט** – בחינת המקרה שלפנינו, מגלה כי בין התובע, שהינו עיתונאי בכיר ככל שיהא, לבין הנתבע, שבמועד הגשת התביעה היה דובר ח"כ ולאחרי כן מתמחה וכיום עו"ד, אין פערי כוחות כלכליים ניכרים או כי התובע נהנה ממשאבים כספיים יוצאי דופן שאינם מצויים ברשות הנתבע. המדובר בשני אנשים פרטיים ואין במאפיין זה כדי להוות אינדיקציה להיותה של התביעה כתביעת השתקה. אף המאפיין השני שצוין לעיל בפסיקת בית המשפט העליון אינו מתקיים, שהרי כפי שפורט במהלך ניתוח הפרסומים השונים, אין המדובר בעילת תביעה חסרת יסוד או גבולית. באשר לסכום התביעה הרי שלנוכח כמות הפרסומים והביטויים המשמיצים להם טען התובע – לא ניתן לקבוע כי המדובר בפיצוי מופרז ונטול בסיס. התובע העמיד את סכום התביעה בהתאם לקבוע בסעיף 7א(ג) לחוק לפיו בשל כוונה לפגוע יכול הפיצוי להגיע לכפל הסכום הקבוע בחוק ללא הוכחת נזק. ומשכך, אין הפיצוי הנתבע מנותק מן המציאות המשפטית האפשרית. שאלת ברירת הנתבעים לא עולה במקרה דנן ביחס לחמשת הפרסומים הראשונים, אלא ביחס לפרסום השישי בלבד, וכפי שכבר הובהר לעיל, משח"כ לשעבר גולן לא הסיר את חסינותו לא יכול היה התובע להגיש תביעה כנגדו בגין הפרסום שאותו שיתף הנתבע ברשת החברתית. נדמה כי המאפיין החמישי הוא המאפיין הרלוונטי ביותר לתביעה זו, שכן המדובר בתביעה בגין פרסומים ואמירות המתייחסות לוויכוח פוליטי ער ועכשווי המעורר עניין ציבורי רב. יחד עם זאת, כפי שהוסבר לעיל ביחס לכל פרסום ופרסום, לאחר ניתוח ובחינה של עמידה בתנאי החוק, נקבע כי מרביתם של הפרסומים אינם חוסים תחת הגנת הבעת הדעה שלה טען הנתבע, ועל כן אין המדובר בתביעה במטרתה פגיעה בשיח הציבורי כי אם עמידה על זכות יסוד לשם הטוב של התובע.

100. יוצא איפוא, כי אין המקרה שלפנינו עולה כדי תביעת השתקה, והגם שלטענת הנתבע המדובר היה בביקורת חשובה לשיח הציבורי, הרי שחלק נכבד מהפרסומים היה בגדר של השמצה ופגיעה בשמו של התובע ואף עלול לפגוע במשרתו, במקצועו ותפקידו כעיתונאי. התנהלותו של התובע, לרבות הדרישה להסרת הפרסומים, פרסומים שנמשכו על פני תקופה של כשנה תמימה, בתקופה בה היה הנתבע אזרח מן השורה, ואף ביחס לפרסום השישי בה שימש הוא כדוברו של ח"כ יאיר גולן, לא הביאו את הנתבע למתן את התבטאויותיו כלפי התובע ואת הניסיון להשמיצו ולפגוע במשרתו כעיתונאי, אלא אך הלכו והחמירו מפרסום לפרסום. בנסיבות אלו, לא נמצא כל פגם בהתנהלות התובע או אינדיקציה לפעילות השתקתית לשם מניעת הביקורת עליו כי אם ניסיון למנוע את הפגיעה בשמו הטוב ובמקצועיותו.

101. לא זו בלבד, נדמה, כי מכלול הפרסומים והתגובות של הנתבע, שבאו בעקבות פרסומיו ועמדותיו של התובע, ביטאו דווקא רצון להשתיק את התובע מלממש את זכותו לחופש הביטוי ולדעה פוליטית משלו ואת המשך עיסוקו כעיתונאי בערוץ 12, תוך פגיעה בשמו הטוב, דבר שחזר כמוטיב בפרסומים של הנתבע, ואף בפרסומו של חה"כ לשעבר גולן, ואלו כללו השמצות שלא היו מחויבות המציאות במסגרת הוויכוח הפוליטי בין הצדדים, וזאת אך בשל עמדותיו הפוליטיות השונות של התובע. ניסיון השתקה הפוך זה של הנתבע את התובע, אמנם אינו חלק מדוקטרינת תביעות ההשתקה, אך בוודאי שאין לאפשרו במסגרת חופש הביטוי במדינה דמוקרטית.

<u>שיעור הפיצויים</u>

102. לאור הקביעות שלעיל, בהם נמצא כי חמישה פרסומים, מתוך הששה שעליהן תבע התובע, הוכרו כהוצאת לשון הרע נגד התובע ושאין חלות עליהן הגנות של החוק, אזי יש לקבוע את שיעור הפיצוי לו זכאי התובע ללא הוכחת נזק בגין פרסומים אלו.

103. לטענת התובע, לאור מעשיו החמורים של הנתבע ועוצמת דברי הדיבה כמו גם חריפותם, העדר תום הלב והזדון שבמעשים, עומדת לזכותו האפשרות לתבוע פיצוי ללא הוכחת נזק לפי סעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע, שכן לשיטתו הדברים פורסמו בכוונה לפגוע בתובע. ואף כי אם ייקבע כי הוצאת לשון הרע לא היתה בזדון מבקש הוא לפסוק את הפיצוי בסך של 400,000 ₪ מכוח סעיף 7א(ב) לחוק. בסיכומיו הטעים כי ישנם טעמים להגדלת הפיצוי כדוגמת הטענות למעשים פליליים המהווים חומרה גבוהה, היקף החשיפה ומספר הפרסומים, עוגמת הנפש והעלבון לתובע וכן מעמדו התקשורתי הרם והפגיעה בתדמיתו שהטילו דופי במקצועיותו וביושרתו, כמו גם דרישת הנתבע שלא לאפשר לתובע לעסוק במקצועו. יתר על כן, הנתבע לא מצא להתנצל בשום שלב של ההליך על פרסומיו השונים.

104. מנגד, טען הנתבע כי התובע לא הוכיח נזק ממשי ולא כימת את הפיצוי הנדרש אל מול כל פרסום ספציפי. כמו כן לא הוכיח כי נגרם לשמו הטוב נזק ממשי. לטענתו, על בית המשפט להביא בחשבון את תפקידו של התובע בציבוריות הישראלית כעיתונאי בעל כוח רב ויכולת להשמיע דעותיו ולמחוק כל ביקורת נגדו. כן לא הוכחה כוונה לפגוע בתובע. הנתבע התנצל ביום כיפור בפני התובע על דבריו אף כי עמד ועודנו עומד על דעתו, דבר שיש בו להביא להפחתת הפיצוי לפי סעיף 19 לחוק. וכן, כי התובע עצמו נוהג להשתמש בשפה בוטה ומשתלחת כלפי אחרים, טעם נוסף להפחתת הפיצוי.

105. ככלל, בבוא בית המשפט להכריע בגובה הפיצוי בתביעת לשון הרע נשקלים מספר שיקולים הנגזרים מהמטרות שהפסיקה מבקשת להגשים באמצעות פסיקת הפיצויים. המטרה המרכזית היא הטבת נזקי התובע. לפיכך ייתן בית המשפט משקל נכבד לנזק שנגרם לתובע כתוצאה מהפרסום. לצורך הערכת הפיצוי בוחן בית המשפט לא רק את הפרסום ואת נזקיו הישירים אלא גם את הדרך שבה נהגו הצדדים לאחר עשיית הפרסום, ואפילו את התנהגותם במהלך הדיונים המשפטיים. הפיצויים אמורים גם להוות אמצעי להענשת מפרסמי לשון הרע ולחינוך הציבור והרתעתו מפגיעה בשמו הטוב של אדם ולצורך הגשמת מטרות אלו ישקול בית המשפט לא רק את הנזק שנגרם לתובע אלא גם את התנהגות המפרסם, את זהירותו ואת הכוונות שהתלוו לעשייתו (ראו: א. שנער, **דיני לשון הרע**, עמ' 370).

106. בנסיבות המקרה שלפנינו, עולה כי הפרסומים שפרסם הנתבע במרשתת ביחס לתובע פגעו בשמו הטוב של התובע, הידוע ומוכר כעיתונאי בכיר בציבוריות הישראלית, דבר שהשיג בזכות כישוריו ועבודתו רבת השנים בתקשורת, בעוד שהנתבע לא רק שביקש להכפיש את שמו אלא גם לפגוע במשרתו, תוך חזרה על הצורך בהשעייתו ובהמשך העסקתו בחדשות ערוץ 12. כידוע, ככל ששמו של הנפגע ידוע יותר לציבור, כך גורם פרסום לשון הרע לפגיעה חמורה יותר לשמו הטוב. וטעם זה, על פי ההלכה הפסוקה מצדיק את הגדלת הפיצוי בתביעת דיבה. יתר על כן, ישנם טעמים להגדלת הפיצוי כאשר מדובר בשמו הטוב של איש ציבור כדוגמת התובע וזאת כאמצעי חינוכי המבקש למנוע השמצות על רקע של וויכוחים ציבוריים בין יריבים פוליטיים.

107. עוד יש להביא בחשבון במקרה דנן, את חומרת פגיעתו המסתברת של הפרסום ואת היקף תפוצתו של הפרסום. באשר לחומרת ההאשמות שבפרסום, הרי שיש לראות בחומרה יתירה את הפרסומים של הנתבע המייחסים לתובע ביצוע עבירות פליליות ובמיוחד כאלה שהינן חמורות כדוגמת הסתה לגזענות וחברות בארגון פשע. חומרת האשמות אלו מביאה להגדלת סכום הפיצוי שעל בית המשפט לפסוק לטובת התובע. יתר על כן, הפרסום ברשת החברתית הינו פרסום בתפוצה גדולה למדי המחמירה את הפגיעה בתובע ומצדיקה אף היא את הגדלת הפיצוי.

108. מנגד, ישנם שיקולים המצדיקים הקלה בפסיקת הפיצויים. השיקול העיקרי הינו דווקא היותו של התובע איש ציבור החשוף לביקורת ציבורית יומיומית ופעיל מאד בזירה הציבורית וברשתות החברתיות, ועל כן מוכן לספוג ביקורת רבה וקשה יותר מכפי שמוכן לספוג אדם מן השורה, וכן, יש לו את הכלים והוא מסוגל, כפי שעושה לא אחת התובע, לפרסם תגובה על הדברים שנאמרו עליו ולהגן על שמו הטוב.

109. הקלה נוספת עומדת לנתבע, לכאורה, ביחס לפרסום השישי מכוח סעיף 19(1) לחוק בשל כך שפרסום לשון הרע לא היה אלא חזרה על מה שכבר נאמר על ידי חה"כ יאיר גולן. אלא שהקלה זו חלה רק כאשר הציטוט מובא בפרסום מבלי שתוצג דעתו של הנתבע, והרי זה בחר להוסיף את הכותרת שבה אף הוחמרה לשון הרע והפגיעה בתובע. לא זו בלבד, אלא שהשיתוף הגביר באופן משמעותי את היקף החשיפה והוא תרם באופן משמעותי ועצמאי לפגיעה בתובע, ומכאן שאין תחולה להקלה זו שבחוק.

110. עוד הקלה שרלוונטית לענייננו הינה זו הקבועה בסעיף 19(4) לחוק לעניין הטענה להתנצלות הנתבע בפני התובע ביום כיפור. אלא שלפי דרישת הסעיף, על ההתנצלות להיות מפורסמת במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, וכי זו לא היתה מסוייגת. אלא שבפני לא הוצגה כל התנצלות שפרסם הנתבע ביחס לפרסומים שפרסם כנגד התובע, בעוד שזה עמד לאורך כל ההליך על דעתו כי אין בפרסומים לשון הרע או כי מוגנים הם בהתאם לחוק. מכאן שאף להקלה זו אין תחולה על המקרה דנן.

111. לשיטת התובע יש לפסוק לו כפל פיצוי ללא הוכחת נזק שכן הדברים פורסמו בכוונה לפגוע בו. ואכן סעיף 7א(ג) לחוק, בניגוד לסעיף 7א(ב), מאפשר כפל פיצוי בגין העוולה האזרחית, אך כולל בחובו יסוד מהותי הטעון הוכחה מיוחדת במקרה שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע. לצורך כך נדרש איפוא קיומו של יסוד נוסף, של התנהגות זדונית, של כוונה של ממש לפגוע. אמנם, הנתבע חזר בפרסומיו השונים שתוארו לעיל על ניסיונו לנגח את מקצועיותו, מהימנותו ויושרו של התובע כעיתונאי ועל הצורך אף בהשעייתו והמשך שידוריו בטלוויזיה, אולם, לא מצאתי כי הוכח יסוד של זדון לפגוע ממש כי אם פרסום מתוך כעס והתנגדות שנבעו מן המחלוקת הפוליטית הגורמת לרבים לומר דברים בוטים ופוגעניים בקלות דעת ובלהט הוויכוח הפוליטי ובמיוחד בתקופה האחרונה העוברת על המערכת הפוליטית בישראל. לפיכך, אין מקום להחלת הפיצוי הקבוע בסעיף 7א(ג) לחוק ויש להסתפק במקרה דנן בזה הקבוע בסעיף 7א(ב) בלבד.

112. בנסיבות אלו, ולאחר ששקלתי את מכלול השיקולים הרלוונטיים, הן המחמירים את הפיצוי והן המקלים עמו, ולרבות הצורך בחינוך והרתעה מפני פרסומים פוגעניים כפי

שפרסם הנתבע, על חומרתם השונה, מצאתי לפסוק לתובע פיצויים ללא הוכחת נזק בהתאם לקבוע בסעיף 7א(ב) לחוק וכדלקמן:

א. בגין כל אחד מהפרסומים: הראשון, השני והחמישי - פיצוי בסך של 25,000 ₪. סה"כ 75,000 ₪ בגין שלושת הפרסומים הללו.

ב. בגין הפרסום השלישי – פיצוי בסך של 15,000 ₪.

ג. בגין הפרסום השישי – פיצוי בסך של 30,000 ₪.

סה"כ בגין כלל הפרסומים שנמצאו כעוולה אזרחית בגין לשון הרע שהוציא הנתבע כנגד התובע ישלם הנתבע לתובע פיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 120,000 ₪.

<u>סיכום ומסקנות</u>

113. כפי שראינו לעיל במסגרת ניתוח פסק הדין, חמישה מבין ששה פרסומים של הנתבע ביחס לתובע נמצאו כפרסומי לשון הרע, כהגדרתם בחוק איסור לשון הרע, ושאינם מוגנים בחוק. המדובר ברצף של פרסומים שנפרסו על פני כשנה מיום 5.1.2020 ועד ליום 15.10.2020 מבלי שהנתבע מצא לנכון למתן את אמירותיו כלפי התובע אלא אך הלך והקצין אותם עד לפרסום השישי שבו האשים את התובע בחברות בארגון פשע וכשותף לעבריין ולארגון עברייני. והכל במסגרת וויכוח פוליטי והאשמת התובע בשירות ראש הממשלה נתניהו אך ורק בשל דעותיו של התובע ופרסומיו כעיתונאי, שאינן תואמות ונוחות לנתבע ולמשנתו הפוליטית. כאמור לעיל, האשמות ופרסומים אלו זכו לחשיפה מירבית ברשתות החברתיות.

114. אכן, כפי שכבר נקבע בהלכה הפסוקה, לא ניתן להפריז בתרומתן העצומה של הרשתות החברתיות לחופש הביטוי ולתרומתן לשיח הציבורי ולסיעור המוחות והפצת מגוון הדעות והעמדות לציבור הרחב, דבר המשרת את הדמוקרטיה הישראלית ואת ההשתתפות הפוליטית בה על ידי כלל האזרחים. השימוש ברשתות החברתיות מהווה אמצעי חשוב לקידום חופש הביטוי ושומה עלינו להגן עליו. במסגרת זאת יש לאפשר ולקדם הבעת דעות מגוונות, מחאות, ויכוחים פוליטיים חריפים וביקורת נוקבת, שכן חופש הביטוי הוא מערכי היסוד של השיטה הדמוקרטית, אך יש לזכור כי אין הוא חופש מוחלט.

115. לצד זאת, קיימת חשיבות לא פחותה להגנה על שמו הטוב של האדם, לרבות זה של איש הציבור, במסגרת פרסומים בזירה המקוונת. שמו הטוב של אדם הוא נכס יקר ערך הגם

שהינו בלתי מוחשי ולא בכדי נאמר במקורותינו: "**טוב שם משמן טוב**" (קהלת ז', א'). הפגיעה בשמו הטוב של אדם אינה מסתכמת במילים בלבד ויכולות להיות לה השלכות ממשיות על חייו ועל יחס החברה אליו. מילים עלולות לפגוע פגיעה של ממש, לעיתים קשה וכואבת יותר מפגיעה פיזית כפי שנאמר בספר משלי: "**מוות וחיים ביד לשון**" (י"ח, כ"א).

116. לצערנו הרב החברה והדמוקרטיה הישראלית למודי ניסיון המה, ואלו נכוו קשות משימוש בביטויים קשים שהובילו להסתה ולרצח ראש ממשלה בישראל. ועל כן, יש לחזור ולהתריע ולהרתיע מפני שימוש בביטויים קיצוניים ושליליים שאינם תורמים לשיח הציבורי ולוויכוח הפוליטי אלא אך מזיקים לו. מצופה כי פעילים פוליטיים ואישי ציבור למיניהם, ולרבות אנשי תקשורת ועיתונאים שונים, ייקחו אחריות על אמירותיהם וימנעו מהפצת הכפשות אישיות בלתי מבוססות גם במהלך תקופת בחירות סוערת. בהזדמנות זו יש לשוב ולקרוא לקיום שיח פוליטי ולוויכוח ענייני ומכבד. ביקורת נוקבת – כן, מכפישה ומסיתה - לא ולא.

117. לאור האמור לעיל, לאחר שבחנתי את מכלול הראיות והטענות, מצאתי כי הנתבע פרסם חמישה פרסומים שבהם דברי לשון הרע כמשמעותם בחוק איסור לשון הרע, וכי פרסומים אלו אינם חוסים תחת אחת ההגנות הקבועות בחוק.

118. לפיכך, אני מקבל את התביעה ומורה לנתבע לשלם לתובע פיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 120,000 ₪. התשלום יבוצע בתוך 30 ימים שאחרת יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה ועד לתשלום בפועל.

119. בנוסף, יישא הנתבע בהוצאות משפט, לרבות האגרה כפי ששולמה, וכן בשכר טרחת עורך דין בסך של 25,000 ₪.

120. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 60 ימים.

ניתנה היום, ב"ט ניסן תשפ"ה, ב17 אפריל 2025, בהעדר הצדדים.

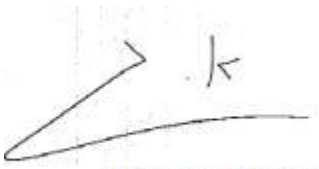

אריה ביטון, שופט